

mihael

KAPELANIJA SV. MIHAELA ARKANĐELA MUP - SJEDIŠTE I RAVNATELJSTVO POLICIJE

SRPANJ

XIV. - XVIII. NEDJELJA KROZ GODINU

SRPANJ

Ned	3.	XIV. NEDJELJA KROZ GODINU; Toma Apostol, Tomislav,
Pon.	4.	Elizabeta Portugalska, Elza
Uto.	5.	Ćiril i Metoda, Antun M. Zaccaria
Sri.	6.	Marija Goretti, Bogumila, Agata
Čet.	7.	Benedikt XI. Vilibald
Pet.	8.	Akvila i Priska, Prokopije, Pankracije
Sub.	9.	Marija Petković
Ned	10.	XV. NEDJELJA KROZ GODINU; Feliks, Filip, RUFina, Viktorija,
Pon.	11.	Benedikt opat; Benko; Dobroslav
Uto.	12.	Mohor; Ivan Gualberti; Mislav
Sri.	13.	Majka Božja Bistrička
Čet.	14.	Gašđar, Angelina, Franjo
Pet.	15.	Bonaventura; Dobriša; Vlado
Sub.	16.	Gospa Karmelska; Karmela; Elvira
Ned	17.	XVI. NEDJELJA KROZ GODINU; Toma Apostol, Tomislav,
Pon.	18.	Elizabeta Portugalska, Elza
Uto.	19.	Ćiril i Metoda, Antun M., Zaccaria,
Sri.	20.	Marija Goretti, Bogumila, Agata, Suzana
Čet.	21.	Benedikt XI. Vilibald
Pet.	22.	Akvila i Priska, Prokopije, Pankracije
Sub.	23.	Marija Petković
Ned	24.	XVII. NEDJELJA KROZ GODINU; Feliks, Filip, RUFina, Viktorija,
Pon.	25.	Benedikt opat; Benko; Dobroslav
Uto.	26.	Mohor; Ivan Gualberti; Mislav
Sri.	27.	Majka Božja Bistrička
Čet.	28.	Gašpar, Angelina, Franjo
Pet.	29.	Bonaventura; Dobriša; Vlado
Sub.	30.	Gospa Karmelska; Karmela; Elvira
Ned	31.	XVIII. NEDJELJA KROZ GODINU; Feliks, Filip, Rufina,

MEDITACIJA

Za umorne 3

SLUŽBA RIJEČI

XIV. NEDJELJA KROZ GODINU

ČITANJA: Počinut će na njemu mir vaš. 4

HOMILIJA: Jesi li poslao i mene? 8

SLUŽBA RIJEČI

XV. NEDJELJA KROZ GODINU

ČITANJA: Tko je moj bližnji? 10

HOMILIJA: Što mi je činiti da život vječni baštinim? 14

XVI. NEDJELJA KROZ GODINU

ČITANJA: Marta ga primi u kuću. Marija je izabrala bolji dio! 16

HOMILIJA: Bolji dio 20

XVII. NEDJELJA KROZ GODINU

ČITANJA: Išтите i dat će vam se! 22

HOMILIJA: Cjeloživotni odnos s Bogom 26

XVII. NEDJELJA KROZ GODINU

ČITANJAČ: Što si pripremio, čije će biti? 28

HOMILIJA: Najveći bogataš 32

KATEHEZA

Duša pleše: Umor i odmor 16

Mali vjeronaučni leksikon

NAŠI POKOJNI

32

Naslovnica:

Mladen Veža, **Brist**, detalj;

Slika preuzeta s <https://alm.hr/>

mihael

21-22/2022.

Listić Policijske kapelanije sv. Mihaela Arkandela
MUP - sjedište i Ravnateljstvo policije,
Godište XVI. (2022.), broj 21-25 (528-532); srpanj,
XIV.- XVIII. nedjelja kroz godinu, 3. i 10. srpnja 2022.

Kontakt:

vlč. **Željko Rakošec**, policijski kapelan,

tel.: 22 712, 85 682;; e-mail: zrakosec@mup.hr

Za umorne

Čovjeku je nužan odmor. „*Idite na osamljeno mjesto i odmorite se*“, govorio je Isus svojim učenicima. Svakog ljeta mnoštvo ljudi izlazi iz gradova, odlaze sa svojih radnih mjesta da bi se u planinama, na selu ili na moru odmorili.

Jedni u odmoru vide provod. Oni imaju puno novca i misle da je odmor u tome da idu na gozbe, da plešu, da budu u gužvi, da velikim brzinama jure po autocesti, da se provode po zadimljenim kafićima i još zadimljenijim diskačima.

Drugi misle da je odmor u tome da se opuste i u svom moralu, da tada smiju pokazivati svoju golotinju, biti nevjerni svojoj obitelji, braku, da tada smiju pušiti i opiti se, biti nečovječni i slabići. Oni to smatraju slobodom.

Čudno je kako se ropstvo i sloboda često izjednačuju.

Treći idu na odmor u čežnji da nađu malo mira, da budu daleko od onih koje susreću svaki dan, da pronađu svoju vlastitu dušu, da uvide čiji su, da pronađu Boga i da znaju kamo to idu. Neki bi htjeli ispuniti svoja pluća kisikom, svoju dušu mirom i molitvom, a svoje dane čitanjem dobre knjige.

Jedni žele na odmoru upoznati nove ljude, narode i jezike, poći na mjesta gdje će ih zabljesnuti kulture starih vremena, odakle će se vratiti obogaćeni novim spoznajama, doživljajima i s bogatstvom u srcu.

Neki si zamišljaju godišnji odmor u plivanju, ronjenju, jedrenju, boravku na jahti ili na izletima, drugi opet negdje uz izvor vode, uz potok, rijeku, na golf igralištu, ili u tišini neke osamljene kuće.

Počet ćeš se odmarati kada se zagledaš u čašku cvijeta, kada osjetiš njegovu nježnost i počneš pogledom milovati njegove latice.

Osjetit ćeš da ti se duša odmara i da čitavo biće doživljava nježnost koja izbija iz duše cvijeta, da postaješ radostan jer te voli jedan stvor - cvijet.

Bit će dobro da, ulazeći u more ili u rijeku, zapaziš kako voda oplahuje tvoje tijelo, kako te miluje poput najboljeg prijatelja, a povjetarac nježno struji oko tebe i dodiruje tvoju dušu.

Izađi van, u tišinu, u zvjezdanu noć, zastani, oslušuj, pusti neka te miluje povjetarac, neka uši oslušuju daleki lavež psa, neka se duša zagleda u zvijezde, neka mjesečina dodiruje sve pore tvoga bića i zovne ih na mir, na ljubav, na povjerenje i nježnost.

Ako ti je moguće, uspni se visoko na planinu i pusti neka i duša uživa u krajolik. Osjetit ćeš kako je nebo blizu.

Prvo čitanje: Iz 66,10-14c

Evo mir ću na njih kao rijeku svratiti.

Čitanje Knjige proroka Izaije

Veselite se s Jeruzalemom,
kličite zbog njega svi koji ga ljubite!
Radujte se, radujte s njime,
svi koji ste nad njim tugovali,
da se nadojite i nasitite
na dojkama utjehe njegove,
da se nasišete i nasladite
na grudima krepčine njegove.
Jer ovo govori Gospodin:
Evo, mir ću na njih kao rijeku svratiti
i kao potok nabujali bogatstvo naroda.
Dojenčad ću njegovu na rukama nositi
i milovati na koljenima.
Kao što mati tješi sina,
tako ću i ja vas utješiti
- utješit ćete se u Jeruzalemu.“
Kad to vidite, srce će vam se radovati
i procvast će vam kosti ko mlada trava.
Očitovat će se ruka Gospodnja na
njegovim slugama.

Riječ Gospodnja

Prorok Izaija jedan je od četvorice velikih proroka. Potječe iz plemićke obitelji. Djelovao je 740.-701. g, prije Krista. Knjiga proroka Izaije se dijeli na tri dijela. Prvi Izaija (1-39) pripisuju se već spomenutom proroku Izaiji. Drugi (40-55) i treći dio (56-66) knjige pripisuju se jednom ili više proroka koji su djelovali u vrijeme babilonskog sužanjstva i nakon njega.

Poglavlje 66. neka je vrsta zaključka propovijedi proroka nakon povratka iz babilonskog sužanjstva. Povratak iz progonstva se odugovlačio, neki se nisu ni vratili, a obnova je sporo trajala, zato je među narodom vladala potištenost.

Prorok koji je i sam iskusio progonstvo i radost povratka poziva na radost zbog povratka i velikih djela koja će Bog učiniti. Jeruzalem je znak tih djela. U hebrejskom jeziku Jeruzalem je riječ ženskoga roda što je pisac iskoristio za usporedbu Jeruzalema s majkom koja hrani, njeguje, tješi i hrabri svoju djecu.

Otpjevni psalam: Ps 66, 1-3a.4-7a.16.20

Kliči Bogu, sva zemljo!

Kliči Bogu, sva zemljo,
opjevaj slavu imena njegova,
podaj mu hvalu dostojnu.

Recite Bogu:

„Kako su potresna djela tvoja!“

*****

„Sva zemlja nek ti se klanja i nek ti pjeva,
neka pjeva tvom imenu!“

Dođite i gledajte djela Božja:

čuda učini među sinovima ljudskim.

*****

On pretvori more u zemlju suhu
te rijeku pregaziše.

Stoga se njemu radujemo!

Dovijeka vlada jakošću svojom!

*****

Dođite, počujte, svi koji se Boga bojite,
pripovjedit ću što učini duši mojoj!

Blagoslovljen Bog koji mi molitvu ne odbi,
naklonosti ne odvрати od mene!

*****

***P**salam je napisan u vrijeme postsužanjstva, što je lako za iščitati iz samog teksta. Posebnost ovog Psalma je također i u univerzalnosti kojom psalmist poziva sve narode da slave Boga te da se približe Izraelu kako bi mogli slušati o divnim djelima koja je Gospodin za njih učinio. U drugom dijelu se autor obraća Bogu osobno kao čovjek koji je u svojoj osobnoj povijesti osjetio Božju dobrotu.*

Drugo čitanje: Gal 6, 14-18

Ja na svom tijelu nosim biljege Isusove.

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola Galaćanima

Braćo:
Bože sačuvaj da bih se ičim ponosio osim križem Gospodina našega Isusa Krista po kojem je meni svijet rasset i ja svijetu.

Uistinu, niti je što obrezanje niti neobrezanje, nego - novo stvorenje. A na sve koji se ovoga pravila budu držali, i na sveg Izraela Božjega - mir i milosrđe!

Ubuduće neka mi nitko ne dodijava jer ja na svom tijelu nosim biljege Isusove!

Milost Gospodina našega Isusa Krista s duhom vašim, braćo! Amen.

Riječ Gospodnja

Pavao svoje poslanice nije pisao vlastoručno, imao je pisara. Zbog važnosti teme o opsluživanju Mojsijevog zakona na što su kršćani židovskog podrijetla silili pokrštene pogane, Pavao vlastoručno zaključuje Poslanicu Galaćanima: Gledajte kolikim vam slovima pišem svojom rukom.

Za lakše razumijevanje današnjega čitanja dobro je pročitati retke 12-13: Svi koji se hoće praviti važni tijelom, sile vas na obrezanje, samo da zbog križa Kristova ne bi trpjeli progono. Ta ni sami obrezani ne opslužuju Zakona, ali hoće da se vi obrežete da bi se mogli ponositi vašim tijelom.

On sam piše da se ne ponosi ničim osim križem Kristovim, čime želi reći da svoje židovsko podrijetlo ne smatra većim od podrijetla pogana. U Crkvi podrijetlo zapravo nije važno. Važno je da se čovjek vjerom i krštenjem pridruži Kristu čime postaje novo stvorenje.

Križ kojim se Pavao ponosi ne odnosi se samo na križ na kojemu je Isus umro nego cijeli događaj Krista, rođenoga, mučenoga, umrloga i uskrsloga.

O Isusovim biljezima na Pavlovu tijelu postoje razna tumačenja, primjerice da je imao tragove Isusovih rana, kao sv. Franjo Asiški. Možda je Pavao ipak mislio na tragove progona, zatvora, šibanja i kamenovanja koja je pretrpio za Isusa u svom misionarskom djelovanju.

Evandjelje: Lk 10, 1-12.17-20

Počinit će na njemu mir vaš.

Čitanje svetog Evandjelja po Luki

Uono vrijeme:
Odredi Gospodin drugih sedamdeset i dvojicu učenika i posla ih po dva pred sobom u svaki grad i u svako mjesto kamo je kanio doći. Govorio im je:

- Žetva je velika, ali radnika malo. Molite dakle gospodara žetve da radnike pošalje u žetvu svoju. Idite! Evo, šaljem vas kao janjce među vukove. Ne nosite sa sobom ni kese, ni torbe, ni obuće. I nikoga putem ne pozdravljajte. U koju god kuću uđete, najprije recite: 'Mir kući ovoj!' Bude li tko ondje prijatelj mira, počinit će na njemu mir vaš. Ako li ne, vratit će se na vas. U toj kući ostanite, jedite i pijte što se kod njih nađe. Ta vrijedan je radnik plaće svoje. Ne prelazite iz kuće u kuću.

Riječ Gospodnja

Isus je pripravljaio svoj put u Jeruzalem. Za pripravu tog puta poslao je najprije Dvanaesticu (Lk 9, 1-6), a zatim Sedamdesetdvojicu iz današnjega čitanja. Daje im jednake upute.

Slanjem Dvanaesticice, čiji broj podsjeća na broj izraelskih plemena, naglašava se da je Isusova poruka upućena ponajprije njegovom narodu. Slanjem Sedamdesetdvojice čiji broj podsjeća na popis narodu iz Knjige postanka, naglašena je sveobuhvatnost Isusove poruke i spasenja na što su pozvani svi bez obzira na podrijetlo.

Misionarski put ne će biti ni malo lagan, apostoli idu kao „janjci među vukove“. Idu neopterećeni suvišnim stvarima, štapom, torbom, novcem, ili suvišnim radnjama, pozdravima, razgovori.

Najprije idu u kuće, obitelji. Pozdravom „Mir kući ovoj“ najavljuje se nastup Božje vladavine. Isus im zapovijeda da u toj kući ostanu i jedu ono što im se ponudi. Evandelist Luka tu zapovijed smatra važnom jer, kao obraćeni poganin, u njoj prepoznaje Isusovo dokidanje starozavjetnog propisa o „nečistim“, zabranjenim jelima i „nečistim“ ljudima.

Jesi li poslao i mene?

Prva sedamdeset i dvojica

Tema ovonedjeljne Liturgije riječi je poziv na naviještanje Radosne vijesti. Čitanja nas podsjećaju da zadaća naviještanja Radosne vijesti o Kraljevstvu Božjem, riječima i djelima, nije ograničena samo na crkvene službenike. Naprotiv, to je zadaća svih kršćana.

Luka jedini, od četiri evanđelista, piše o poslanju sedamdeset i dvojice učenika. Poslanja sedamdeset i dvojice podsjećaju na starozavjetni izvještaj kad Mojsije „*skupi sedamdeset muševa* (neki rukopisi spominju sedamdeset i dvojicu) *između narodnih starješina i smjesti ih oko Šatora. Jahve siđe u oblaku i poče s njim govoriti. Zatim uze od duha koji bijaše na njemu i stavi na onu sedamdesetoricu starješina*“ (Br,11 24-25). Na taj način Luka kršćane povezuje s cijelom izraelskom poviješću koja je svoj završetak ima u mesijanskom poslanju Isusa Krista, novog Mojsija.

Poslanje sedamdeset i dvojice jednako pokazuje otvorenost evanđelista za sveobuhvatnost poruke spasenja. Luka poučava svoje čitatelje da zadaća naviještanja Radosne vijesti nije bila ograničena samo na dvanaest apostola. Lukino evanđelje pisano je za zajednice

kršćana poganskog podrijetla, a nastalo je u razdoblju nastanka i širenja tih zajednica. Većinu mjesnih crkvenih zajednica nisu izravno utemeljili apostoli, već su nastale apostolatom njihovih učenika, laika koji su putujući od mjesta do mjesta naviještali poruku Uskrsloga Krista.

Učitelj

Kao Dobri Učitelj, Isus je poučio sedamdeset i dvojicu učenika kako trebaju izvršiti svoje poslanje:

- *Odredi Gospodin drugih sedamdeset i dvojicu učenika i posla ih po dva pred sobom u svaki grad i u svako mjesto kamo je kanio doći.*

Broj dva je broj svjedoka koji Zakon zahtijeva da se potvrdi istinitost svjedočanstva (Pnz 19,15). Osim toga, Isus poručuje da poslanje nije zadaća nekog pojedinca, nego je i zajednička odgovornost. Evangelizacija u paru karakteristična je za prve kršćanske misionare. Navjestitelj nikad ne ide sam. U Djelima apostolskim pratimo Pavla i Barnabu, Barnabu i Marka, Pavla i Silu...

- *Evo, šaljem vas kao janjce među vukove.*

Isus upozorava svoje učenike da će njihovo poslanje biti teško i često opasno po život.

Ivan Marko Rupnik, <https://www.vjeraidjele.co>

- Ne nosite sa sobom ni kese, ni torbe, ni obuće.

Nevezanost za materijalna dobra omogućit će im da se usredotoče na poruku i pouzdaju u Božju providnost.

- I nikoga putem ne pozdravljajte.

Unatoč smetnjama moraju naučiti biti usredotočeni na poruku kako je ne bi izgubili u nepotrebnim razgovorima.

- U koju god kuću uđete, najprije recite: 'Mir kući ovoj!' Bude li tko ondje prijatelj mira, počinit će na njemu mir vaš. Ako li ne, vratit će se na vas. U toj kući ostanite, jedite i pijte što se kod njih nađe.

Učenici moraju djelovati u konkretnoj situaciji, sudjelujući u životu ljudi, dijeleći njihove radosti i njihove boli.

Sedamdeset i dvojica danas

Prva sedamdeset i dvojica nisu dovršili navještaj Radosne vijesti. *Žetva je* još uvijek *velika*, a koliko je radnika.

Po svom krštenju svi smo dobili misijsko poslanje. Ja sam misionar, ti si misionar, svaki krštenik, žena i muškarac je misionar (papa Franjo, Svjetski dan misije, 2019.). Crkva nije samo Papa, biskupi, svećenici i posvećene osobe. Crkva je prije svega narod Božji .

Isus nas ne prestaje slati u žetveno polje ovoga svijeta punog vukova. Mnogi od onih koji su poslani su proždirani. Mnogi misionari trpe progone diljem svijeta, a mnogi kršćani potajno, skrivajući se, svoju vjeru žive. Ne smijemo dopustiti da žetva propadne. Svi moramo hrabro krenuti na teren. Kako ćemo to učiniti? Ne moramo ići daleko da bismo svjedočili Radosnu vijest. Naše obitelji, naša radna mjesta, naši prijatelji su plodno tlo za sijanje Božje riječi. Poput Izaije i sedamdeset i dva učenika, moramo svjedočiti o miru uznemirenim životima ljudi našeg vremena. I poput sv. Pavla, moramo im svjedočiti radost spasenja stečenog kroz drvo križa. Ne treba nam previše riječi niti sustavna teologija. *Samo će svetost spasiti svijet* (sv. Luigi Guanella). Svetost je moguća kad spoznamo svoju malenost pred Bogom. Isus nam skreće pozornost na kojekakve ovisnosti. Svjedočenje Radosne vijesti postaje jednostavno kad odlučimo *ne nositi sa sobom* nepotrebne „*kese, torbe, i obuće*“. Pravi Kristov učenik može imati 'sve', ali se manje bavi 'svime' da bi se usredotočio na Krista koji je Sve.

Fr. Lawrence Obilor, <https://www.acatholic.org>

Prvo čitanje: Pnz 30, 10-14

Blizu ti je riječ da je vršiš.

Čitanje Knjige Ponovljenog zakona

Mojsije je govorio narodu:
- Poslušaj glas Gospodina, Boga
svoga, čuvaj zapovijedi njegove
i njegove naredbe
zapisane u knjizi ovoga Zakona!
Obrati se Gospodinu, Bogu svome,
svim srcem svojim i svom dušom svojom.
Ova zapovijed što ti je danas dajem
nije za te preteška
niti je od tebe predaleko.
Nije na nebesima da bi rekao:
'Tko će se za nas popeti na nebesa,
skinuti nam je i objaviti da je vršimo!'
Nije ni preko mora da bi mogao reći:
'Tko će preko mora za nas poći,
donijeti nam je i objaviti da je vršimo!'
Jer blizu ti je Riječ,
u tvojim ustima i u tvome srcu,
da je vršiš.

Riječ Gospodnja

Knjiga Ponovljenog zakona sadrži uglavnom Mojsijeve oproštajene govore na Moapskim poljanama. Mojsije poziva izabrani narod na vjernost Božjem zakonu. Danas čitamo ulomak iz trećeg Mojsijevog govora koji je upućen zajednici sabranoj na bogoslužje. Mojsije se obraća novom naraštaju Izraelaca. Božja objava dogodila se na Sinaju, ali nije ostala na Sinaju u prošlosti. Posadašnjuje se sa svakim novim naraštajem. Stoga Zakon koji je Bog dao Mojsiju vrijedi za sve, a ne samo za prvi slobodni naraštaj Izraelaca. Mojsije naglašava blizinu Božje riječi. Ona je zapisana u Knjizi zakona kojom se posreduje. Knjiga se čita naglas, stoga su usta drugo mjesto prisutnosti Božje riječi koja se izgovorena čuje i silazi u čovjekovo srce iz kojega dolazi ostvarenje Božjih zapovijedi.

Otpjevni psalam: Ps 69, 14.17.30-31.33 i 34.36ab.37

Tražite, ubogi, Gospodina i oživjet će vam srce

Tebi se molim, Gospodine,
u vrijeme milosti, Bože;
po velikoj dobroti svojoj ti me usliši,
po svojoj vjernoj pomoći!
Usliši me, Gospodine, jer je dobrostiva
milost tvoja,
po velikom milosrđu obazri se na me!

*****

A ja sam jadnik i bolnik –
nek me štiti tvoja pomoć, o Bože!
Božje ću ime hvaliti popijevkom,
hvalit ću ga zahvalnicom.

*****

Gledajte, ubogi, i radujte se,
nek vam oživi srce,
svima koji Boga tražite.
Jer siromahe Gospodin čuje,
on ne prezire sužanja svojih.

*****

Jer Bog će spasiti Sion
- on će sagradit gradove Judine.
Baštinit će ga potomci slugu njegovih;
prebivat će u njemu
oni što ljube ime Božje.

*****

***P**ažljivo iščitavanje ovog Psalma u cjelovitosti vodi čitatelja u vrijeme Ezekijine vladavine, nakon Sanheribove opsade Judeje i neuspješne navale na Jeruzalem (oko 701. god. pr. Kr.) zbog pošasti unutar vojske (usp. 2Kr 18,13.35). Pobožni Židov u takvom kontekstu pokušava pronaći snagu u jedinom Bogu, jer je u strahu da će se ostatak naroda okrenuti krivim božanstvima. Vrijeme milosti koje psalmist spominje (usp. Mt 4,19) trebalo bi trajati zauvijek, čak i u trenutcima budućeg osvajanja Jeruzalema, jer će Bog u konačnici uvijek biti uza svoj narod, nadasve uz one koji će mu ostati vjerni.*

Drugo čitanje: Kol 1, 15-20

Sve je po njemu i za njega stvoreno.

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola Kološanima

Krist Isus slika je Boga nevidljivoga, prvorodenac svakog stvorenja.

Ta u njemu je sve stvoreno
na nebesima i na zemlji,
vidljivo i nevidljivo,
bilo prijestolja, bilo Gospodstva,
bilo vrhovništva, bilo vlasti -
sve je po njemu i za njega stvoreno:
on je prije svega
i sve stoji u njemu.
On je Glava Tijela, Crkve;
on je Početak,
Prvorodenac od mrtvih,
da u svemu bude Prvak.
Jer svidjelo se Bogu
u njemu nastaniti svu puninu
i po njemu
- uspostavivši mir krvlju križa njegova -
izmiriti sa sobom sve,
bilo na zemlji, bilo na nebesima.

Riječ Gospodnja

U vrijeme sužanjstva u Efeze, Pavao godine 55. piše poslanicu zajednici u Kolosima. Tu zajednicu Pavao nije poznao, ali je čuo za izloženost krivovjerju. To krivovjerje bio je pokušaj uvođenja u kršćanstvo poganskih vjerovanja u zle duhove koji određuju čovjekovu sudbinu. Spas su vidjeli u strogoj osobnoj askezi i štovanju anđela koji su već postigli nadzemaljsku sferu.

Takvim vjerovanjem zaobilazi se Krista kao jedinoga spasitelja. Pavao pobija ta praznovjerja i strahove koji iz njih izvire te ističe i ulogu Krista jedinoga spasitelja.

Danas čitamo Pavlov kristološki himan. Himan se dijeli na dvije kitice. U prvoj Krist je "slika Boga nevidljivoga", i jedino po njemu se može upoznati Boga. On je središte svemira i gospodar svih bića koja su stvorena da bi njemu služila.

U drugoj kitici prikazan je kao glava Crkve i izmiritelj ljudi s Bogom.

Krist je dva puta prikazan kao prvorodenac, prvorodenac svega stvorenja i prvorodenac od mrtvih čime se ukazuje na njegovu ulogu jedinoga posrednika pri stvaranju i otkupljenju.

Krist je svojom krvlju s Bogom izmirio svijet. Bez obzira na prisutnost zla u svijetu, zlo ne vlada svijetom.

Evandjelje: Lk 10, 25-37

Tko je moj bližnji?

Čitanje svetog Evandjelja po Luki

Uono vrijeme:
Neki zakonoznanac usta i, da Isusa iskuša, upita:

- Učitelju, što mi je činiti da život vječni baštinim?

A on mu reče:

- U Zakonu što piše? Kako čitaš?

Odgovori mu onaj:

- *Ljubi Gospodina Boga svojega iz svega srca svoga, i svom dušom svojom, i svom snagom svojom, i svim umom svojim; i svoga bližnjega kao sebe samoga!*

Reče mu na to Isus:

- *Pravo si odgovorio. To čini i živjet ćeš.*

Ali hoteći se opravdati, reče on Isusu:

- *A tko je moj bližnji?*

Isus prihvati i reče:

- *Čovjek neki silazio iz Jeruzalema u Jerihon. Upao među razbojнике koji ga svukoše i izraniše pa odoše ostavivši ga*

polumrtva. Slučajno je onim putem silazio neki svećenik, vidje ga i zaobiđe. A tako i levit: prolazeći onuda, vidje ga i zaobiđe. Neki Samarijanac putujući dođe do njega, vidje ga, sažali se pa mu pristupi i povije rane zalivši ih uljem i vinom. Zatim ga posadi na svoje živinče, odvede ga u gostinjac i pobrinu se za nj. Sutradan izvadi dva denara, dade ih gostioničaru i reče: 'Pobrini se za njega. Ako što više potrošiš, isplatit ću ti kad se budem vraćao.'

Što ti se čini, koji je od ove trojice bio bližnji onomu koji je upao među razbojнике?

On odgovori:

- *Onaj koji mu iskaza milosrđe.*

Nato mu reče Isus:

- *Idi pa i ti čini tako!*

Riječ Gospodnja

Isusovi suvremenici, židovski zakonoznanci, ljubav prema bližnjemu ograničavali su na sunarodnjake.

Za odgovor na pitanje *A tko je moj bližnji*, Isus priča priču o milosrdnome Samarijancu. Ranjenog sunarodnjaka, prema kojemu su imali dužnost iskazati milosrđe, zaobišli su svećenik i levit vjerojatno želeći sačuvati svoju obrednu čistoću. Dodirom mrtvacu ili umirućega tu bi čistoću izgubili i ne bi mogli sudjelovati u hramskom bogoslužju.

Ranjeniku pomaže „neprijatelj“, Samarijanac. Ovom prisposodobom Isus dokida granice.

Ključno pitanje prisposodobe o milosrdnom Samarijancu nije *tko je moj bližnji nego koji je od ove trojice bio bližnji onomu koji je upao među razbojнике?*

Pismoznancu i dalje ostavlja granicu svojim odgovorom ne želeći izgovoriti dobrotvorovu pripadnost nego odgovara *Onaj koji mu iskaza milosrđe.*

Poruka parabole je ne ispitivati *tko je moj bližnji nego svojim djelima nastojati drugima biti bližnji. Idi pa i ti čini tako!*

Što mi je činiti da život vječni baštinim?

Neka žena teško je ozlijeđena u prometnoj nesreći. Muškarac koji se zatekao na mjestu događaja pokušao se raspitati tko je ona, što joj se dogodilo, može li ustati, kakve bolove trpi..., ali zbog njenog stanja ništa nije saznao.

Dobri Samarijanac uzeo je mobitel pozvao hitnu pomoć i rekao: "Žena je nastradala u prometnoj nesreći. Čini mi se da je teško ozlijeđena, krvari iz glave, trpi jake bolove i ne može govoriti. Ne znam tko je ni otkuda je, srednje je građe i ima oko 38 godina"

Na to žena ljutito podigne pogled i odbrusi:

"Ne pričaj koješta! imam 30 godina"

Nije lako biti dobri Samarijanac.

U svakom slučaju, čovjek u gornjoj priči primjer je dobrog Samarijanca iz evanđelja petnaeste nedjelje kroz crkvenu godinu

Isusova Prispodoba o dobrom Samarijancu uči da je svatko tko je u potrebi naš bližnji, a ne samo naša obitelj, prijatelji, susjedi i poznanici, sunarodnjaci.

Važno je znati da se Židovi i Samarijanci međusobno nisu podnosili. Židovi nisu voljeli Samarijance. Smatrali su ih krivovjercima, izdajicama, manje vrijednim ljudima nedostojnim ikakvog dobročinstva. Ovi im, pak, nisu ostajali dužni nego su uzvraćali istom mjerom, „ljubav za ljubav“.

U današnjem evanđelju, Krist koji je bio Židov, jednog takvog omraženog Samarijanca prikazuje dobročiniteljem i primjerom, što je njegovim učenicima, sunarodnjacima, posebice vjerskim vođama, zacijelo zvučalo kao nečuvena sablazan. Krist želi istaknuti da ljubav ne poznaje granice vjere, narodnosti, boje ili rase.

Kako biti poput Samarijanca?

Jednostavno. Pružiti prikladnu pomoć onima kojima je potrebna. Dobri Samarijanac, postupio je kao „hitna pomoć“, ranjenika je odveo u gostinjac i platio mu liječenje i smještaj. Pomogao mu je nematerijalno jer ga je samim svojim činom ohrabrio, ali i materijalno, osobno se izlažući trošku. Tako i naša pomoć bližnjemu može biti nematerijalna, poput riječi ohrabrenja nekome tko je opterećen

teškoćama, molitve, posjeta bolesnima i ožalošćenima,...ali i materijalna djelujući karitativno tamo gdje treba.

Često nam se čini da naše radno mjesto ne otvara neke mogućnosti samarijanskog djelovanja. Saslušati kolegu u problemima, uputiti ga u posao, „popiti kavu“ s nekim koga drugi omalovažavaju, sudjelovati u akcijama sindikata ili Zaklade policijske solidarnosti, neki su od manje vidljivih, ali djelotvornih iskaza ljubavi prema bližnjemu. Biti dobri Samarijanac može značiti izradu i provedbu akata i projekata koji će poboljšati životne i radne uvjete djelatnika i olakšati obavljanje poslova.

„Prevareni“ dobri Samarijanac

Jednom mi je došla neka gospođa tražiti pomoć za eksperimentalni lijek bez kojega bi njezina kći zasigurno umrla od neke rijetke bolesti. Lijek je nužan, ali skup i potrebno je za nj skupiti mnogo novaca. Dirnuli su me njezini osjećaji i upornost te sam joj dao popriličnu svotu.

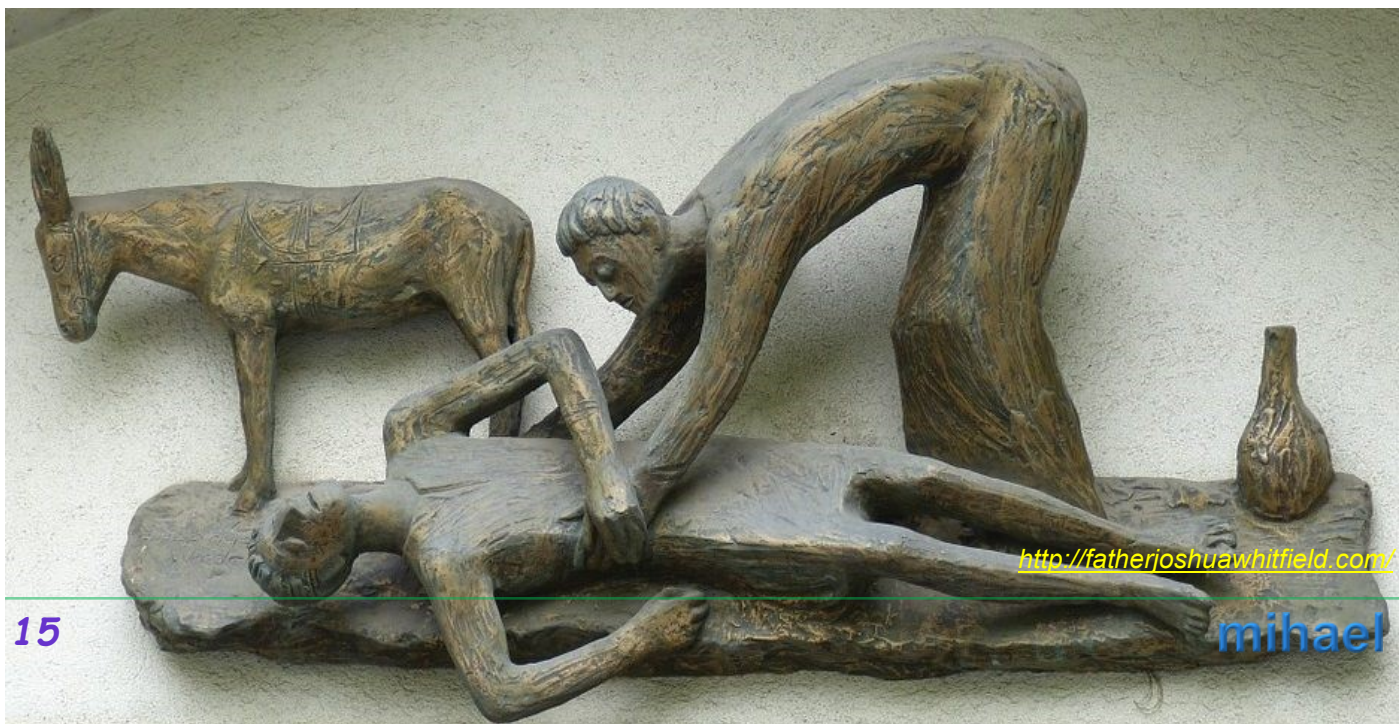
Kasnije su mi neki susjedi rekli da je ona izmislila priču, da uopće nema djece, zapravo bila je prevarant. Saznavši to osjećao sam se jadno i prevareno, ali sam sâm sebe umirivao misleći: "Ako je uistinu varalica, neka joj novac bude nagrada za talente!"

Biti milosrdan, čak i ako vas prevare, bolje je nego biti škrtac. Ipak, ne smijemo si dopustiti luksuz naivnosti da nas 'vozaju' lopovi i prevaranti.

Trebamo imati na umu da je Isusova poruka u Prispodobi o milosrdnom Samarijancu vrlo slična poruci iz Prispodobe o Posljednjem sudu. Obje prispodobe uče da su naša djela ljubavi i milosrđa glavni preduvjet za ulazak u nebo.

„Što mi je činiti da život vječni baštinim?“ Ima ljudi koji se boje smrti i susreta s Gospodinom. Ne trebaju se bojati ako su iz ljubavi prema Bogu i bližnjemu na ovom svijetu činili djela milosrđa .

vlač. Bel San Luis, SVD <https://divinewordmedia.com/>

<http://fatherjoshuawhitfield.com/>

Prvo čitanje: Post 18, 1-10a

Gospodine, nemoj mimoići svoga sluge!

Čitanje Knjige Postanka

U one dane: Gospodin se ukaza Abrahamu kod hrasta u Mamri dok je on sjedio na ulazu u šator za dnevne žege. Podiže oči, kad gle: tri čovjeka stoje pred njim. Čim ih spazi, potrča im s ulaza šatora u susret. Pade ničice na zemlju pa reče:

- Gospodine moj, ako sam stekao milost u tvojim očima, nemoj mimoići svoga sluge! Nek se donese malo vode: operite noge i pod stablom otpočinite. Donijet ću krišku kruha da se okrijepite prije nego pođete dalje. Ta k svome ste sluzi navratili.

Oni odgovore:

- Dobro, učini kako si rekao!

Abraham se požuri u šator k Sari pa joj reče:

- Brzo! Tri mjerice najboljeg brašna! Zamijesi i prevrtu ispeci!

Zatim Abraham otrča govedima, uhvati junca, mlada i ugojena, i dade ga momku da brže zgotovi. Poslije uzme masla, mlijeka i zgotovljenog junca pa stavi pred njih, a sam stajaše pred njima pod stablom dok su blagovali.

Zapitaju ga:

- Gdje ti je žena Sara?

On odgovori:

- Eno je pod šatorom.

Nato će mu:

- Dogodine u ovo doba vratit ću se k tebi i tvoja će žena Sara imati sina.

Riječ Gospodnja

Prvi biblijski spis je knjiga Postanka. Nije to pisana povijest u današnjem smislu. To je „Izraelov pogled u prošlost“ na temelju njegova iskustva s Bogom Saveza. Knjigu se može podijeliti na dva glavna dijela. Prvi dio obuhvaća od poglavlja 1. do uključivo 11. Tu se govori o stvaranju svijeta i čovjeka, prvom grijehu, potopu, savezu s Noom i o gradnji babilonske kule. Drugi dio knjige obuhvaća poglavlje 12. do 50. U tim poglavljima nalaze se pripovijesti o rodozačetnicima-patrijarsima: Abrahamu, Jakovu i Josipu egipatskom. Opisani događaji zbivali su se na Srednjem istoku u Mezopotamiji (Iranu, Iraku), na tlu današnjega Izraela, Jordana, Libanona i Egipta. Sadržaj knjige obuhvaća razbolje više od 2000 godina prije Krista do oko 1650. pr. Kr. Ovonedjeljni ulomak je iz poglavlja o patrijarsima-rodozačetnicima. Riječ je o Abrahamu koji je živio u 14. st. pr. Kr. Potječe iz Ura Kaldejskog. On je „otac Izraela“. Bio je čovjek duboke vjere u jednoga Boga. U tekstu se opisuje njegovo viđenje u kojem je doživio prisutnost samoga Boga kroz tri njegova „posrednika-putnika-anđela“. Abrahamov izvanredni doživljaj zapisan je mnogo kasnije. Anonimni pisac je to opisao na antropomorfan način ciljevitom porukom. Abrahamova gostoljubivost treba biti uzor budućim naraštajima jer mu je donijela Božji blagoslov. Abrahamova prva i zakonita žena Sara bila je već, kao i on, zašla u starosnu dob, a ostala je bez poroda. Preko „putnika-glasnika-anđela“, koje je Abraham u viđenju srdačno ugostio, zadano mu je obećanje da će Sara, unatoč veoma poodmakloj dobi, ipak roditi sina. Budući da se je obećanje ispunilo, taj događaj je zapisan kako bi bio poticaj da se u narodu gaji gostoljubivost koju Bog nagrađuje.

Otpjevni psalam: Ps 15, 2-4ab.5ab

Tražite, ubogi, Gospodina i oživjet će vam srce

Onaj samo tko živi čestito,
koji čini pravicu,
i istinu iz srca zbori,
i ne kleveće jezikom.

*****

Koji bližnjem zla ne nanosi
i ne sramoti susjeda svoga;
koji zlikovca prezire,
a poštuje one što se Gospodina boje.

*****

Trpezu preda mnom prostireš
na oči dušmanima mojim.
Uljem mi glavu mažeš,
čaša se moja prelijeva .

*****

Koji se zaklinje prijatelju,
a ne krši prisege,
i ne daje novca na lihvu,
i ne prima mita protiv nedužna.

*****

***P**salam podsjeća na moralno ponašanje (usp. Božje zapovijedi) koje treba primijeniti u svom životu svaki koji želi biti primljen u dom Gospodnji, na sveto brdo Sion, da bi u konačnici mogao sudjelovati u službi Hrama. Moralno se ponašati znači djelovati po pravdi, odnosno poštivati bližnjega, ne činiti mu zlo, posuđivati novac bez interesa, ne tlačiti nevinog, braniti istinu, odbacivati ispraznost i živjeti u zajedništvu s vjericima.*

Drugo čitanje: Kol 1, 24-28

Otajstvo pred vjekovima skriveno, a sada očitovano svetima njegovim.

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola Kološanima

Braćo!
Radujem se sada dok trpim za vas
i u svom tijelu dopunjam
što nedostaje mukama Kristovim
za Tijelo njegovo,
za Crkvu.

Njoj ja postadoh poslužiteljem
po rasporedbi Božjoj
koja mi je dana za vas
a potpuno pronesem riječ Božju -
otajstvo pred vjekovima
i pred naraštajima skriveno,
a sada očitovano svetima njegovim.
Njima Bog htjede obznaniti
kako li je slavom bogato
to otajstvo među poganima:
to jest Krist u vama, nada slave!

Njega mi navješćujemo,
opominjući svakoga čovjeka,
poučavajući svakoga čovjeka u svoj
mudrosti
da bismo svakoga čovjeka
doveli do savršenstva u Kristu.

Riječ Gospodnja

Zajednice kršćana Male Azije posjećivali su brojni misionari koji su imali subjektivne teorije o Isusu Kristu i njegovoj spasonosnoj ulozi, koje nisu bile u skladu s naukom apostola. Te teorije su unosile pomutnju i u kršćane grada Kolosi. Pavao se nalazio u zatvoru. O tome je bio obaviješten i od Epafra, osnivača zajednice. Anonimni učenik u Pavlovo ime poslao je Kološanima pismo u kojem iznosi pravi nauk evanđelja. U ovonedjeljnom ulomku pisac govori o Pavlu koji svojim trpljenjem „dopunjava što nedostaje mukama Kristovim za Tijelo njegovo, za Crkvu“. Što je time htio reći? Budući da je Krist u potpunom i savršenom načinu naučavao i podnosio muku i smrt, kako bi ljudima objavio i ponudio spasonosan put cjelovitoga očovječenja i konačnoga spasenja, onda se tome nema što dopuniti. Pisac je htio kazati kako poput Pavla i svaki kršćanin treba čitava sebe ulagati u navješćivanje i potvrđivanje „otajstva“ spasenja svim ljudima. To počesto zahtijeva trud, napor, lišavanje slobode, boravak u zatvorskoj samici i žrtvu vlastita života. U dosljednom nastavljanju ostvarivanja Božjega spasonosnog plana, započetog po Isusu Kristu, znači „dopunjavati“, tj. sudjelovati u „mukama Kristovim za Tijelo njegovo, za Crkvu“. I danas među kršćane unose pomutnju članovi pojedinih sekta i drugih religija, koji neupućenim vjernicima nameću nekršćanski put spasenja pa je dobro i spasonosno vraćati se izvornom nauku i životu apostola.

Evandjelje: Lk 10, 38-42

Marta ga primi u kuću. Marija je izabrala bolji dio.

Čitanje svetog Evandjelja po Luki

U ono vrijeme:
Isus uđe u jedno selo. Žena neka, imenom Marta, primi ga u kuću. Imala je sestru koja se zvala Marija. Ona sjede do nogu Gospodinovih i slušaše riječ njegovu. A Marta bijaše sva zauzeta posluživanjem pa pristupi i reče:

- Gospodine, zar ne mariš što me sestra samu ostavila posluživati? Reci joj dakle da mi pomogne.

Odgovori joj Gospodin:

- Marta, Marta! Brineš se i uznemiruješ za mnogo, a jedno je potrebno. Marija je uistinu izabrala bolji dio, koji joj se neće oduzeti.

Riječ Gospodnja

Putujući rabi Isus došavši u jedno selo, pripovijeda evanđelist Luka, odazvao se pozivu dviju sestara Marije i Marte da im bude gost. Marta je bila gotovo potpuno zaokupljena brigom kako će Isusa i njegove učenike što bolje ugostiti, dok je Marija svoju pozornost usmjerila prema osobi gosta, želeći što potpunije upoznati Isusov novi pokret. Marta se potužila Učitelju moleći ga da njezinoj sestri kaže neka joj pomogne u pripravljanju jela. Isus to nije učinio, već je Marti dao na znanje kako se ni ona ne treba odviše uznemirivati, jer sve može biti jednostavnije i skromnije, kako bi se veća pozornost posvetila onome što hrani ljudski duh. U našoj civilizaciji turizma Isus kao gost uči nas da gosti budemo i da goste primamo, ali da budemo i svjesni kako mnogi gosti žive odviše opušteno i raspušteno. Događa se da ne poštuju svoje ni naše običaje, moral ni vjeru. Dolazi do izražaja „seks-turizam“, pljačka kulturnih dobara i ugrožavanje kulturnoga i nacionalnog identiteta. Zato treba svraćati pozornost na duhovnu dimenziju gostoljubivoga turizma u kojem će se njegovati i razvijati dostojanstvo svake ljudske osobe i stvarati istinsko zajedništvo.

Bolji dio

<https://1cath>

Sjediti do nogu Gospodinovih

U današnjem evanđelju Luka pripovijeda o Isusovu posjetu Marti i Mariji. Poznata priča. Isus dolazi u njihovu kuću i vjerojatno radi što i mi prigodom posjeta. Smije se, čavrlja, šali se ali i ozbiljno razgovara s onima koje je zatekao i s onima koji su pristigli navješćujući im Radosnu vijest. Marta je zauzeta kućanskim poslovima. Marija *sjede do nogu Gospodinovih i slušaše riječ njegovu*, što je Martu razljutilo te je prigovorila Isusu a on joj odgovara o izboru boljega dijela.

U sličnoj situaciji većina nas bili bismo Marta. Zamislim se u sličnoj situaciji kad nam na obiteljsko ili neko drugo okupljanje dolaze gosti. Domaćica priprema kuću, po tko zna koji put usisava i briše već očišćenu prašinu, glača izglačane stolnjake, slaže pribor, trčkara od gosta do gosta nudeći „još“ i pazeći da nikome ništa ne nedostaje, skuplja prazne čaše i tanjure, pere ih kako bi bila sigurna da će svi imati što im treba. Na kraju kad sve završi, iscrpljena shvati da zapravo ni s kim nije razgovarala. Sve što je čula bili su tek komadići priče. Svima je bilo zabavno osim njoj. Marta.

Marija je, pak, zanemarila domaćinske 'obveze' i posvetila se slušanju Isusa jer je shvatila bit zabave - razgovor. To možemo vidjeti i svojim primjerima, dok domaćica juri okolo i radi ono što radi, domaćin je obično negdje po strani, uz roštilj, uz pivo, možda i s udaljenosti s gostima obično pretrese sportska, politička, poslovna događanja i probleme s vozilima.

Poznati američki biskup Robert Barron veli da razlika između Marte i Marije nije bila u želji ugostiti Isusa nego u onome na što su se usredotočile. Misli da Marta, čak i kada bi sjedila *do nogu Gospodinovih i slušala riječ njegovu*, njezine bi misli letjele okolo. Bila bi zaokupljena pitanjima je li sve dobro pripremljeno, ima li Gospodin sve što mu treba, što je s drugim gostima... Ne bi bila uistinu prisutna uz Isusa. Marija bi, da je i bila zauzeta, i dalje bila usredotočena na Isusa i ono što je govorio. Premda Marta nije, a Marija jest aktivno sudjelovala u razgovoru s Isusom, obje su na svoj način iskazale ljubav prema Isusu, ali Marija je shvatila smisao posjeta.

Jesam li Marta ili Marija?

Odgovor na to pitanje mogu potražiti u, primjerice, svom ponašanju na misi. Najveća molitva, odnosno razgovor s Isusom je upravo misa. Na mjestu smo gdje možemo slušati i čuti Isusa.

Marte, muške i ženske, svoju ljubav Isusu iskazuju dolaskom na misu. Sjede i razgledaju oko sebe: *'Cvjetni aranžman na oltaru mogao bi biti malo bogatiji.'*, *'Vidi one u minici!'*, *'Dosadna li djeteta, ne prestaje plakati'*, *'Gdje li je samo našao ovog čitača?'*, *'Vidi seljačine u trenirci!'* *'Kako je samo razvukao i otegao propovijed'...'*

Zar svi ponekad nismo Marta? Teško je razgovarati s Isusom kad se prepuštamo površnim stvarima, a toliko želimo biti Marija, biti blizi Isusu, čuti sve što nam Isus ima za reći.

Možemo biti Marija uz pripremu za razgovor s Isusom - misu. Kako se pripremiti? Tu može pomoći nekoliko stvari da na misi budemo angažiraniji i sabraniji. Za početak ne kasniti. Žurba kao posljedica kašnjenja, prijekorni pogledi neke Marte, traženje mjesta..., zacijelo neće doprinijeti našoj sabranosti. Umjesto kašnjenja, pokušajmo u crkvu doći nekoliko minuta ranije i iskoristiti vrijeme do početka mise za molitvu i sabranost. Možemo se priključiti molitvi krunice, ako u župi postoji molitvena zajednica, ili samo u miru sjesti i oraspoločiti se za susret s Isusom u euharistiji. Pokušajmo ne biti Marta u tim trenutcima, zaboravimo mobitel, pripreme za nedjeljni ručak, pitanja jesmo li sve nabavili za goste koji će možda popodne navratiti. Unatoč svom trudu i dalje ćemo povremeno biti Marta. Ipak vježbom i Božjom milošću sve više ćemo se približavati trenutku kad ćemo postati Marija i uistinu sudjelovati su razgovoru s Isusom u svim dijelovima mise, od Uvodnih obreda i pokajanja, preko Liturgije riječi, euharistijske službe i pričesti do završnih obreda i našeg poslanja da živimo kršćanski. Na taj način dobit ćemo milost, mudrost i znanje za misiju na koju smo pozvani i poslani. Isus nas poziva, liječi, hrani i šalje da izvršimo Martino djelo s Marijinim fokusom pune ljubavi.

<https://acatholicimagines.com/>

Prvo čitanje: Post 18, 20-32

Nemoj se, Gospodine, ljutiti ako progovorim.

Čitanje Knjige Postanka

U one dane: Reče Gospodin: „Velika je vika na Sodomu i Gomoru! Grijeh je njihov pretežak. Idem dolje da vidim rade li zaista kako veli vika što je stigla do mene pa da znam.“

Oni ljudi krenu odanle prema Sodomi. Abraham je još stajao pred Gospodinom pa se primače bliže i reče: „Hoćeš li iskorijeniti i nevina s krivim? Možda ima pedeset nevinih u gradu. Zar ćeš uništiti mjesto radije nego ga poštediti zbog pedeset nevinih koji budu ondje? Daleko bilo od tebe da takvo što učiniš: da ubijaš nevina i kriva pa da i nevini i krivi prođu jednako! Daleko bilo to od tebe! Zar da ni sudac svega svijeta ne radi pravo?“ Nato reče Gospodin: „Ako nađem u gradu Sodomi pedeset nevinih, zbog njih ću oprostiti cijelomu mjestu.“ Abraham će opet: „Ja se evo usuđujem govoriti Gospodinu, ja, prah i pepeo! Da slučajno

bude pet manje od pedeset? Bi li uništio sav grad zbog te petorice?“ On odgovori: „Neću ga uništiti ako ih ondje nađem četrdeset i pet.“ I dometnu Abraham: „Ako ih se možda nađe četrdeset?“ Odgovori: „Neću to učiniti zbog četrdesetorice.“ Abraham će opet: „Neka se Gospodin ne ljuti ako nastavim. Ako ih se ondje nađe možda trideset?“ Odgovori: „Neću to učiniti ako ih ondje nađem trideset.“ I opet će Abraham: „Još se usuđujem govoriti Gospodinu. Ako ih se možda ondje nađe dvadeset?“ Odgovori: „Neću uništiti grada zbog te dvadesetorice.“ Nato će Abraham: „Neka se Gospodin ne ljuti ako progovorim još samo jednom: Ako ih je slučajno ondje samo deset?“ Odgovori: „Neću uništiti grada zbog te desetorice.“

Riječ Gospodnja

U izvještaju o uništenju Sodome i Gomore znakovita je rečenica: „Odande ljudi krenu prema Sodomi, dok je Abraham još stajao pred Gospodinom.“ U prethodnom izvještaju o posjetiteljima bio je govor čas o trojici ljudi, čas o Bogu. Sada se jasnije razdvaja te su dvojica od njih ljudi, koji će poslije biti nazvani anđelima, a jedan je sam Bog koji ostaje uz Abrahama. Abraham je „stajao pred Gospodinom“. To je stav molitve. I dok Bog planira što će učiniti sa Sodomom i Gomorom, on to ne želi skriti od Abrahama: To je odnos povjerenja između Boga i onoga kojega je Bog izabrao. Bog je Abrahamu povjerio svoj naum pa ovaj može i reagirati. Dijalog je prikazan vrlo slikovito, poput razgovora dvojice ljudi. Abraham se primiče još bliže Bogu te razgovor postaje još prisniji i povjerljiviji. Tekst pokušava odgovoriti na pitanje o tome zašto i nevini pate, zašto tragedije pogađaju sve bez razlike. Tu je i začetak govora o osobnoj odgovornosti koji će biti razvijen kroz kasnije biblijske spise, a osobito kod proroka. Bog odgovara na Abrahamovu ustrajnu molitvu i odlučuje poštediti čitav grad radi nevinih koji bi se u njemu našli. Abraham na kraju kaže: „Neka se Gospodin ne ljuti ako rečem još samo jednom: Ako ih je slučajno ondje samo deset?“, a Bog mu odgovara: „Neću ga uništiti zbog njih desetorice.“ Abraham se usudio ići samo do broja deset. Izvještaj je sastavljen tako da Bog ni u jednom trenutku ne zaniječe svoju milost. Kasnije će se pokazati da prilikom uništenja grada Bog spašava nevine kad unaprijed opominje i izvodi Lota i njegovu obitelj. To Abraham nije molio, a Bog je učinio. Milosrđe Božje tako nadilazi svaku ljudsku molitvu. Ipak, Abraham je ovdje prikazan kao pozitivan lik, prijatelj i izabranik Božji, koji ima

Otpjevni psalam: Ps 138, 1-3.6-8

Kad sam te zazvao,

Zahvaljujem ti, Gospodine, iz svega
srca
jer si čuo riječi mojih usta.
Pred licem anđela pjevam tebi,
bacam se nice prema
svetom hramu tvojemu.

*****

Zahvaljujem imenu tvom
za tvoju dobrotu i vjernost.
Kad sam te zazvao, uslišio si me,
dušu si moju pokrijepio.

*****

Zaista, uzvišen je Gospodin,
ali gleda na ponizna,
a oholicu izdaleka poznaje.
Kročim li kroz nevolje, ti mi život čuvaš,
pružaš ruku proti
gnjevu mojih dušmana .

*****

Gospodine, tvoja me desnica spašava!
Gospodin će dovršiti što započe za me!
Gospodine, vječna je ljubav tvoja:
djelo ruku svojih ne zapusti!

*****

*P*salmist zahvaljuje Bogu jer je uslišio njegove molitve te mu je iskazao milosrđe. Bog je uz molitelja kojega je učinio snažnijim od njegovih neprijatelja. U kršćanskom smislu snaga koja dolazi od Boga pronalazi se u euharistiji („dušu si moju pokrijepio“).

Drugo čitanje: Kol 2, 12-14

I vas oživi s njime, oprostivši milostivo sve posrtaje.

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola Kološanima

Braćo!
S Kristom suukopani u krštenju,
u njemu ste i suuskrsnuli
po vjeri u snagu Boga
koji ga uskrisi od mrtvih.
On i vas,
koji bijaste mrtvi zbog prijestupa
i neobrezanosti svoga tijela,
i vas on oživi zajedno s njime.
Milostivo nam je oprostio sve prijestupe,
izbrisao zadužnicu koja propisima bijaše
protiv nas,
protivila nam se.
Nju on ukloni pribivši je na križ.

Riječ Gospodnja

Pisac Poslanice Kološanima tumači svojim čitateljima novost u koju su stupili po svojem krštenju. Oni su, doista, s Kristom suukopani i s njime suuskrsli „po vjeri u snagu Boga koji ga uskrisi od mrtvih“. Povjerovavši Bogu po propovijedanju apostola i uvjereni u snagu Božju koja je uništila smrt, vjernici su zajedno s Kristom oživljeni, premda su bili mrtvi „zbog prijestupâ i neobrezanosti svoga tijela“. Već je prethodno u Poslanici bila riječ o obrezanju, ali novom, drukčijem obrezanju. To je obrezanje „nerukotvoreno“, obrezanje Kristovo. Tako i kada govori o neobrezanju, sveti pisac ne misli na to da su njegovi čitatelji neobrezana tijela, nego misli na njihovo stanje duhovne smrti i grijeha. Misli na stanje u kojem nisu bili sposobni stupiti pred Boga. Upravo u takvu stanju Bog ih je oživio zajedno s Kristom. I nije im samo darovao život, nego im je i „oprostio sve prijestupe, izbrisao zadužnicu koja propisima bijaše protiv nas“. Riječ je o židovskom Zakonu koji je na tom mjestu viđen kao sredstvo sputavanja čovjeka i protivnik čovjeka. Taj je Zakon uklonjen tako što je s Kristom pribijen na križ. Zakon koji je zabranjivao grijeh i time postizao kaznu za prijestupnike prestao je vrijediti, a odsad vrijedi milost Božja i velika ljubav kojom je Bog uzljubio čovjeka te su ljudi „milošću spašeni“.

Evandjelje: Lk 11, 1-13

Ištite i dat će vam se!

Čitanje svetog Evandjelja po Luki

Jednom je Isus na nekome mjestu molio. Čim presta, reče mu jedan od učenika:

- *Gospodine, nauči nas moliti kao što je i Ivan naučio svoje učenike. On im reče:*

- Kad molite, govorite:

'Oče! Sveti se ime tvoje!

Dođi kraljevstvo tvoje!

Kruh naš svagdanji daji nam svaki dan!

I otpusti nam grijeha naše:

ta i mi otpuštamo svakom dužniku svojem!

I ne uvedi nas u napast!'

I reče im:

- *Tko to od vas ima ovakva prijatelja? Pođe k njemu o ponoći i rekne mu: 'Prijatelju, posudi mi tri kruha. Prijatelj mi se s puta svratio te nemam što staviti preda nj!' A onaj mu iznutra odgovori: 'Ne dosađuj mi! Vrata su već zatvorena, a dječica sa mnom u postelji. Ne mogu*

ustati da ti dadnem...' Kažem vam: ako i ne ustane da mu dadne zato što mu je prijatelj, ustat će i dati mu što god treba zbog njegove bezočnosti.

I ja vama kažem:

Ištite i dat će vam se!

Tražite i naći ćete!

Kucajte i otvorit će vam se!

Doista, tko god ište, prima;

i tko traži, nalazi; i

onomu tko kuca, otvorit će se.

A koji je to otac među vama: kad ga sin zaište ribu, zar će mu mjesto ribe zmiyu dati? Ili kad zaište jaje, zar će mu dati štipavca? Ako dakle vi, iako zli, znate dobrim darima darivati djecu svoju, koliko li će više Otac s neba obdariti Duhom Svetim one koji ga zaištu!

Riječ Gospodnja

Vrlo je često u Lukinu evandjelju Isus prikazan kako se moli. Stoga jedan od njegovih učenika, očito potaknut primjerom Isusove molitve, traži od Isusa da ih nauči moliti „kao što je Ivan naučio svoje učenike“. Riječ je o Ivanu Krstitelju koji je imao svoj krug sljedbenika i svoju zajednicu s utvrđenim običajima među koje su pripadali molitva i post. Isus započinje svoju pouku riječima: „Kad molite, govorite“. Molitva nije samo nešto misaono, nego je u pravom smislu riječi govor, razgovor te mora u čovjeku uposliti sve sile koje su potrebne za jedan razgovor. Lukin „Oče naš“ donekle se razlikuje od Matejeva, koji je potom ušao i u liturgijsku uporabu Crkve. Kod Luke molitva započinje jednostavnim zazivom „Oče“, a nedostaje ono „naš“. Ipak, glavne su crte molitve iste. Ponajprije je ona upravljena na proslavu Boga i njegova imena, a onda i na dolazak njegova kraljevstva, što je u svojoj biti eshatološka molitva kojom se želi pospješiti drugi Gospodinov dolazak. U drugom koraku ta je molitva usmjerena na potrebe čovjeka. Kod molitve za svagdanji kruh, kod Luke ta molitva ima trajan oblik glagola: „daji nam svaki dan“. To je molba za trajnu i neprekidnu svakodnevnu Božju pomoć u životu. Kod Mateja je naglasak više na današnjem danu te se kršćanin ne mora brinuti za sutra. Slijedi molitva za otpuštanje grijeha, a Luka naglašava da molitelj mora otpustiti „svakomu“ dužniku svojem. Kroz prisposobe Isus potom potiče učenike da budu ustrajni u molitvi. Najprije uzima primjer čovjeka koji traži tri kruha kako bi mogao ukazati gostoprimstvo svojem gostu. On će dobiti što traži zbog svoje „bezočnosti“. Tekst bi možda trebalo malo drukčije prevesti. Naime, čovjek bi došao na zao glas u mjestu kad ne bi počastio gosta. Radi njegova dobra glasa, susjed će mu pomoći. Isus poziva učenike da i oni postupaju isto. Drugi je primjer iz obiteljskoga života. Učenici se trebaju uživjeti u ulogu oca koji ne može nauditi svojem sinu, nego mu daje što mu je potrebno.

Darko tepert, <https://www.glas->

Cjeloživotni odnos s Bogom

U današnjem prvom čitanju biblijski pisac navodi kako je do Boga stigla vika zbog njihovih grijeha te Bog odlučuje sići i vidjeti odgovara li vika istini. O tome kako je i do koga ta vika stigla do Boga biblijski tekst šuti, ali je istaknuto to da Bog ne žele donijeti nikakvu odluku dok se sam na uvjeri u grijeh Sodome i Gomore. Neimenovani tužitelji na Sodomu i Gomoru bili su u pravu, ali Bog u slučaju optužbe koristi 'metodologiju sumnje'. Kad netko o drugomu svjedoči dobrotu i ljubav, Bog to ne provjerava, ali kad se netko na nekoga tuži Bog se spušta da vidi je li to doista tako. Iz toga proizlazi jasan zaključak da je Bogu stalo do toga da spasi, a ne da uništi.

To vidimo i u njegovu napetom dijalogu s Abrahamom. Abraham postavlja Bogu pitanje može li zahvaljujući jednoj skupini nevinih poštediti od kazne čitav grad. Božji je odgovor potvrđan, samo je pitanje koliko velika treba biti skupina pravednih da bi se svi spasili. Abrahamova zagovornička molitva počinje s pedeset ljudi i spušta se sve do deset. Božji je odgovor svaki put potvrđan. I zbog deset pravednika Bog će spasiti čitav grad. No u Sodomi i Gomori nije se našlo toliko pravednika. Ipak, premda zbog nedostatna broja pravednih Bog neće poštediti čitav grad, ipak će spasiti nevine pojedince. To je Abrahamov sinovac Lot sa

svojim dvjema kćerima i ženom koja će se pretvoriti u stup soli jer se unatoč uputi anđela obazrela natrag prema Sodomi i Gomori. U svakom slučaju Abrahamovo zagovaranje pred Bogom pokazuje kako Bog nikad neće uništiti pravednike zajedno sa zlima, a grešnike će poštediti radi pravednika koji čuvaju njegovu riječ.

Pripovijedanje o Sodomi i Gomori ipak pretpostavlja da za spasenje grešnika u nekom mjestu mora postojati i određeni minimalni broj pravednika. U ovom slučaju to je broj deset. On je zasigurno simboličan, a u židovskoj tradiciji to je minimalni broj religiozno punoljetnih muškaraca koji je potreban da bi se mogla obaviti zajednička molitva. To je, naime, broj koji jamči Božju prisutnost u okupljenoj zajednici.

Tom simbolikom današnje prvo čitanje povezano je s odlomkom iz evanđelja gdje Isus poučava svoje učenike kako trebaju moliti.

Dok pouku o Gospodnjoj molitvi u Evanđelju po Mateju nalazimo u okviru Isusova govora na gori (Mt 6,9-13) na mjestu gdje Isus opominje narod da u molitvi ne blebeću kao pogani koji misle da će biti uslišani s mnoštva riječi, u Evanđelju po Luki ta se pouka smješta u kontekst same Isusove molitve. On je na jednom mjestu molio i učenici su zatražili da i njih nauči moliti, kao što i drugi učitelji uče svoje učenike.

<https://www.workingpreacher.org/>

U tom kontekstu pouka o molitvi Gospodnjoj događa se kao prijelaz s Isusova razgovora s Ocem, na Isusov razgovor s učenicima. Bolje rečeno, poukom o molitvi Isus svoje učenike uvodi u njegovo zajedništvo s Ocem.

Sadržaj same molitve nešto je kraći od Matejeve verzije, ali je u bitnome isti. Na literarnoj razini to je svjedočanstvo o postojanju različitih tradicija koje su prenosile Isusove riječi što potvrđuje povijesnu autentičnost događaja u kojem Isus uči svoje učenike kako će moliti. Naime, kad bi paralelna mjesta u evanđeljima bila potpuno identična, baš to izazvalo bi velike sumnje u autentičnost dotičnoga događaja, jer bi se radilo o očiglednom 'namještanju'.

S druge strane, pojedini evanđelisti jednu epizodu iz Isusovca života stavljaju u različite kontekste da bi ih obojili posebnom porukom. Tako je evanđelistu Luki važno spomenuti to da su učenici tražili da ih Isus nauči moliti potaknuti samim njegovim primjerom. Molitva prema tome nije neki gotovi recept za jednokratnu upotrebu nego cjeloživotna škola u kojoj čovjek neprestano izgrađuje svoj odnos s Bogom. Stoga je za molitvu veoma važna

ustrajnost. U tom smislu Luka pouku o molitvi Očenaša nadopunja prisposobom o čovjeku koji ustrajno i 'bezočno' usred noći kuca na vrata svoga prijatelja moleći ga za pomoć i o ocu koji svome sinu daje sve što mu zaište. Svrha tih primjera jest pokazati da ustrajna molitva neizostavno postiže svoj cilj, te, ako učenici budu molili onako kako ih je Isus naučio sigurno će prispjeti u Isusovo zajedništvo s Ocem.

Budući da je Isus u neprestanom zajedništvu s Ocem on je u teološkom smislu u stalnoj molitvi. I ta molitva ne može ostati neuslišana. To je također ono što evanđelist Luka želi istaknuti. Zato je njegov opis Isusove pouke o molitvi manje napet nego kod Mateja. To se posebno vidi kod završnog dijela molitve gdje se govori o otpuštanja dugova. Dok Matej upozorava da će nam Bog otpustiti dugove u onoj mjeri u kojoj mi opraštamo svojim dužnicima, Luka se izražava na takav način kao da je naša spremnost da sve oprostimo svojim dužnicima neupitna. Moliti s drukčijim stavom nije molitva koju nas je naučio Isus.

Fra Domagoj Runje, <https://vfz-hr-bih.hr>

Prvo čitanje: Prop 1, 2; 2, 21-23

Što ima čovjek od sve brige srca svoga?

Čitanje Knjige Propovjednikove

Ispraznost nad ispraznošću,
 I - veli Propovjednik -
 ispraznost nad ispraznošću,
 sve je ispraznost!
 Jer čovjek se trudi mudro
 i znalački i uspješno,
 pa sve to mora ostaviti čovjeku
 koji se oko toga nije trudio.
 I to je ispraznost i velika nevolja.
 Jer što ima čovjek
 Od sve brige srca svoga
 I truda kojim se trudio pod suncem?
 Jer svi su njegovi dani muka,
 poslovi njegovi jad;
 čak ni noću ne miruje srce.
 I to je ispraznost .

Riječ Gospodnja

Knjiga Propovjednikova započinje uvodnim retkom: „Misli Propovjednika, Davidova sina, kralja u Jeruzalemu“. Već je i sam izraz „propovjednik“ ovdje problematičan. Hebrejska riječ koju on prevodi zapravo je qohelet, a izvedena je iz riječi qahal što znači zajednica, skupština, a kasnije i sinagoga. Grčki će se ta riječ prevoditi i ekklesia, što će kasnije označavati Crkvu, a qohelet će biti prevedeno kao ekklesiastes, hrvatski bismo rekli „crkvenjak“. Ipak, ta se riječ ne rabi nigdje izvan Knjige Propovjednikove pa nije sasvim jasno o komu je riječ.

Pretpostavlja se da je taj naslov označavao govornika u zajednici, učitelja zajednice. Čitanje započinje onim što bi se moglo gotovo nazvati i refrenom ove knjige: „Ispraznost nad ispraznošću, veli Propovjednik, ispraznost nad ispraznošću, sve je ispraznost.“ Kao „ispraznost“ ovdje je prevedena hebrejska riječ hevel koja označava zapravo „dah“, „paru“, kao nešto prolazno i beznačajno. Na taj je način opisana i čovjekova krhkost i krhkost njegova života. Peterostruko ponavljanje toga izraza samo naglašava monotonost i razočaranje.

Odlomak se nastavlja redcima koji se bave čovjekovim radom. Sveti pisac uviđa da čovjek mnogo toga dobra svojom umješnošću može načiniti, no pita se koja je svrha toga napora, za koga zapravo radi. Ne čini mu se ni da je zarada, mogućnost preživljavanja, dovoljna naknada za čovjekov rad. Svaka se nagrada čini nedovoljnom jer rad prožima čitavo ljudsko življenje, pa se čovjek ni noću ne može smiriti od brige za svoj posao. Stoga i ovdje odjekuje refren: „I to je ispraznost.“

Otpjevni psalam: Ps 90, 3-6.12-14.17

Kad sam te zazvao,

Smrtnike u prah vraćaš
i veliš: „Vratite se, sinovi ljudski!“
Jer je tisuću godina u očima tvojim
ko jučerašnji dan koji je minuo
i kao straža noćna.

*****

Razgoniš ih ko jutarnji san,
kao trava su što se zeleni:
jutrom cvate i sva se zeleni,
a uvečer već se suši i vene.

*****

Nauči nas dane naše brojiti
da steknemo mudro srce.
Vrati se k nama, Gospodine!
Ta dokle ćeš?
Milostiv budi slugama svojim!

*****

Jutrom nas nasiti smilovanjem svojim
da kličemo i da se veselimo u sve dane!
Dobrota Gospodina, Boga našega,
nek bude nad nama!
Daj da nam uspije djelo naših ruku,
djelo ruku naših nek uspije!

*****

Psalam je zahvala Bogu Stvoritelju čiji glas treba poslušati. Bog je predstavljen kao “hrid spasenja” koja ukazuje na sigurnost pred neprijateljima. Molitelji su stoga pozvani približiti se Gospodinu, ući u predvorje Hrama i pokloniti mu se. U molitvenom i klanjateljskom stavu, Bog („njegov glas”) potiče srca na dobro, na poslušnost prema zapovijedima, na promjenu života. Treba odbaciti „tvrdo srce” jer ono ne sluša glas Gospodnji te luta pustinjom bez Boga i bez odmora.

Drugo čitanje: Kol 3, 1-5.9-11

Tražite što je gore, gdje Krist sjedi zdesna Bogu.

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola Kološanima

Braćo!
Ako ste suuskršli s Kristom, tražite što je gore, gdje Krist sjedi zdesna Bogu! Za onim gore težite, ne za zemaljskim! Ta umrijeste i život je vaš skriven s Kristom u Bogu! Kad se pojavi Krist, život vaš, tada ćete se i vi s njime pojaviti u slavi.

Umrtvite dakle udove svoje zemaljske: bludnost, nečistoću, strasti, zlu požudu i pohlepu - to idolopoklonstvo!

Ne varajte jedni druge!

Jer svukoste staroga čovjeka s njegovim djelima i obukoste novoga, koji se obnavlja za spoznanje po slici svoga Stvoritelja! Tu više nema: Grk - Židov,

obrezanje - neobrezanje, barbar - skit, rob - slobodnjak, nego sve i u svima - Krist.

Riječ Gospodnja

Pisac Poslanice Kološanima nastavlja svoje čitatelje podsjećati na osnovne stvarnosti kršćanske vjere. U ovonedjeljnom odlomku pokazuje im koja je novost prisutna u vjeri koju su primili. Oni su „suuskršli s Kristom“. Na drugom će mjestu čak reći da su zajedno s njime uskrišeni i posađeni „na nebesima u Kristu Isusu“. To je pravo stanje i pravo dostojanstvo svakoga kršćanina. Zato kršćani, dok su na zemlji, moraju tražiti ono što je gore, to jest cilj svega njihova života mora biti Bog. Po krštenju oni su već umrli, umrli grijehu i smrti, a život je njihov „skriven s Kristom u Bogu“. To znači da u Bogu imaju život vječni, a to je njihov jedini pravi život. Krštenjem su urali u Krista, poput udova njegova tijela, te je sam Krist njihov život. Kristov drugi dolazak bit će i slavni dolazak onih koji su njegovi, jer svi su kršćani s njime srasli. To će biti slavan dolazak jer novi, obnovljeni život kršćana ne će više biti skriven kao do sada, nego će njihovo jedinstvo s Kristom biti očitovano.

Toj novoj stvarnosti kršćana odgovaraju i zahtjevi njihova života do trenutka Kristova drugoga dolaska. Vjernici su pozvani na promjenu života te moraju izbjegavati „bludnost, nečistoću, strasti, zlu požudu i pohlepu - to idolopoklonstvo“. Tako, izbjegavajući grijeh, kršćanin sve više umire te postaje sve sličniji Kristu koji je umro na križu. Sveti se pisac služi slikovitim govorom o svlačenju staroga čovjeka kako bi dočarao novost života u Kristu. Novi čovjek novi je Adam, sam Krist u kojega se kršćanin odijeva krštenjem i vjerom. Taj novi čovjek pravi je odraz onoga prvoga stvaranja u kojem je čovjek stvoren na sliku Božju. Upravo zbog toga ne može više biti razlike među ljudima, bilo koje etničke pripadnosti ili religijske tradicije: svi koji povjeruju u Krista i njime se zaodjenu postaju novi čovjek stvoren na sliku Božju. Svi tako postaju Krist.

Evandjelje: Lk 12, 13-21

Što si pripravio, čije će biti?

Čitanje svetog Evandjelja po Luki

Uono vrijeme: Netko iz mnoštva reče Isusu:

- Učitelju, reci mome bratu da podijeli sa mnom baštinu.

Nato mu on reče:

- Čovječe, tko me postavio sucem ili djeliteljem nad vama?

I dometnu im:

- Klonite se i čuvajte svake pohlepe: koliko god netko obilovao, život mu nije u onom što posjeduje.

Kaza im i prisposobu:

- Nekomu bogatu čovjeku obilno urodi zemlja pa u sebi razmišljaše:

'Što da učinim? Nemam gdje skupiti svoju ljetinu.'

I reče:

'Evo što ću učiniti! Srušit ću svoje žitnice i podignuti veće pa ću ondje zgrnuti sve žito i dobra svoja. Tada ću reći duši svojoj: dušo, evo imaš u zalihama mnogo dobara za godine mnoge. Počivaj, jedi, pij, uživaj!'

Ali Bog mu reče:

'Bezumniče! Već noćas duša će se tvoja zaiskati od tebe! A što si pripravio, čije će biti?'

Tako biva s onim koji sebi zgrće blago, a ne bogati se u Bogu.

Riječ Gospodnja

Uevanđeoskom odlomku pitanje nekoga iz mnoštva o podjeli baštine među braćom služi Isusu da progovori o uzdanju u bogatstvo. Isus najprije odbija biti sudac među dvojicom braće, no potom prelazi na srž onoga o čemu želi govoriti, a to je pohlepa i stvarne vrijednosti u životu koji ne počiva na bogatstvu. Pritom se služi prisposobom o bogatu čovjeku koji skuplja rod plodne godine i sprema ga u nove, velike žitnice. Načinivši tako, taj će čovjek slobodno moći reći svojoj duši: „Dušo, evo imaš u zalihama mnogo dobara za godine mnoge. Počivaj, jedi, pij, uživaj!“ Čini se da bi takvo postupanje bilo u skladu i s ljudskom logikom i odgovornim načinom života i privrjeđivanja. Isus ovdje ne želi dati pouku o ekonomskim pitanjima, nego o poimanju života i vremena.

Već u starini sveti su pisci upozoravali narod na nesigurnost protoka vremena. Tako se u Mudrim izrekama čita: „Ne hvali se danom sutrašnjim, jer ne znaš što danas može donijeti“, a u Knjizi Sirahovoj: „Dođe dan kad kažu: ‘Nađoh mir, i sad ću uživati svoja dobra’, ali ne znaju koliko će trajati: morat će dobra svoja ostaviti drugom i umrijeti.“ Tako i u ovoj Isusovoj prisposobi Bog odgovara bogatašu: „Bezumniče! Već noćas duša će se tvoja zaiskati od tebe! A što si pripravio, čije će biti?“ (Lk 12, 20). Tako Isusova prisposoba preuzima drevnu biblijsku mudrost i odgovara, ne na početno pitanje onoga čovjeka iz mnoštva, nego ispravlja njegovo stajalište. On sam ne treba se toliko brinuti ako njegov brat ne želi s njime podijeliti baštinu. Jer inače će i njemu Bog reći: „Tako biva s onim koji sebi zgrće, a ne bogati se u Bogu.“

Najveći bogataš

Isus nam poručuje da se bogatimo u Bogu.

Mora li čovjek živjeti u oskudici zemaljskih dobara, ukoliko se želi bogatiti u Bogu?

Nipošto. Siromašan čovjek može biti jednako udaljen od Boga kao i bogataš, jer čovjeka ne približava Bogu siromaštvo samo po sebi, niti ga udaljava od Boga bogatstvo samo po sebi. Čovjek može biti bogat, a da nije navezan na bogatstvo: može biti bogat u Bogu, ako je na Boga navezan.

Čovjek može biti siromašan i može zbog toga biti ogorčen, može čeznuti za bogatstvom, zavidjeti svima koji imaju više od njega, može svoju sreću vidjeti jedino u ovozemaljskim dobrima - takav zacijelo ne može biti bogat u Bogu.

Isus u evanđelju često upozorava na bogatstvo. Ne čini to zato što bi bogatstvo bilo samo po sebi zlo, nego zato jer zna da je bogati čovjek u stalnoj opasnosti da postane zarobljenikom svog bogatstva.

Kao što alkoholičar ne može svoju ovisnost o alkoholu svladati ponovnim ispijanjem alkohola, nego je povećava; kao što pohotljivac ne može svoju pohotljivost smiriti zadovoljavanjem strasti, nego je povećava; tako ni gomilanje bogatstva ne može smiriti bogataševu pohlepu, nego je samo povećava. Što je pohlepa veća, to je manje bogat u Bogu.

Živio neki bogataš koji je s vremenom dobio u posjed veliko prostranstvo, široku dolinu. Imao je svog upravitelja kojega je neobično cijenio zbog njegova poštenja, ali se rugao njegovoj dobrohotnosti i dubokoj vjeri.

Jednoga jutra upravitelj je bojažljivo pokucao na bogataševa vrata:

„Gospodaru moj, nemojte se ljutiti, ako vam smetam. Moram vam priopćiti što mi se noćas dogodilo u snu: neki mi je glas vrlo razgovjetno rekao da će te noći umrijeti najbogatiji čovjek u ovoj dolini. Kad sam se probudio, smjesta sam pomislio na vas, mislim da me razumijete...“

„Razumijem, razumijem, ali moraš znati da se ja ne obazirem na snove. A sada, dragi moj, na posao...“

-Tijekom dana bogataš je za svaki slučaj pozvao liječnika. Ovaj ga temeljito pregleda i ustanovi da je njegovo zdravlje odlično. Unatoč tome ostao je kod njega sve do večere, jer nikad se ne zna... Kad se oko ponoći liječnik opraštao, upala je u sobu upraviteljeva kći sva u suzama i rekla daje maločas posve neočekivano umro njezin otac.

Bogataš se zagledao u liječnika i progovorio:

„Ako se bogatstvo sastoji u tome da čovjek živi po vjeri, onda je noćas zaista umro najbogatiji čovjek u našoj dolini.“

Anton Cerar

Duša pleše: Umor i odmor

„Korisno je otkriti kako se odmoriti usred svakodnevnih malih događanja.“

Quando il corp sta bene, l'anima balla
- Kad je tijelo dobro, duša pleše.

Kada je sveti Josemaria prvi puta čuo ovu poslovicu nije mu se svidjela. Poznavao je mnogo ljudi koji su usred velike fizičke patnje bili ispunjeni radošću i mirom. Kako je jednom rekao: „Tijelo je dobro iako je bolesno i duša pleše kada imamo nadnaravni pogled.“ No s vremenom, prihvatio je mudrost sadržanu u ovom refrenu. Ljudsko je biće nerazdvojno jedinstvo tijela i duha. Kao i dušu, prema njegovoj tvrdnji, moguće je uzdići ili skršiti i tijelo, tako i tijelo može izraziti ono što je na duši ili prigušiti u slučaju lošeg zdravlja.

„Bolje spriječiti nego liječiti,“ kaže stara izreka. Odmor je jedan od najboljih načina prevencije. Kao i sa svime drugim u životu, i ovdje Bog računa s nama da ćemo dobro odraditi redovne aktivnosti. Moramo ispunjavati svoje obveze sukladno odgovornoj brizi kako bi sačuvali snage potrebne za kontinuirano obavljanje poslova. Odmor nije luksuz ili oblik sebičnosti. Naprotiv, on je nužnost i obveza. Kada se pozdravljamo s prijateljima i članovima obitelji često kažemo „čuvaj se“. Ovo se može promatrati kao podsjetnik da je naše

zdravlje dar od Boga. To je dar koji nam omogućuje biti na raspolaganju drugima, i koji moramo čuvati bez nepotrebnog straha. Na ovo nas podsjeća Papa navodeći mudar očinski savjet iz knjige Sirahove: *Sine moj, imaš li štogod, priušti sebi i prinesi Gospodu dostojne žrtve... Ne uskraćuj sebi sadašnje sreće i ne daj da ti izmakne dio dopuštena užitka* (Sir 14:11,14).

Sa zdravim razumom i dobrim humorom

Podari mi, o Bože, dobru probavu
i nešto za probavljanje.

Podari mi zdravo tijelo

i potreban zdrav razum da ga održavati.

Podari mi jednostavnu dušu

koja zna kako čuvati sve što je dobro

*i koja se ne plaši olako na pojavu zla,
već pronalazi način*

kako vratiti stvari na svoje mjesto.

Podaj mi dušu koja ne zna za dosadu,

gundanje, uzdahe i jadikovke,

ni za preobilan stres

zbog tog ograničavajućeg 'ja'.

Podari mi, o Bože, smisao za dobar humor.

Dopusti mi milost da mogu prihvatiti šalu

i da otkrijem u životu malo radosti

i sposobnost da je dijelim s drugima.

(Thomas Basil Webb)

<https://tillchrist.wordpress.com/>

Ova molitva za dobar humor, koju navodi Papa Franjo u Božićnom obraćanju rimskoj kuriji, jednostavno i jasno opisuje kakav bi smisao odmora Božjih sinova i kćeri trebao biti. Potrebno je suprotstaviti umor kako sa zdravim razumom, tako i s dobrim humorom, jednako je važno dati važnost našem odmoru kao i ne pretjerivati u izmorenosti. Sveti Pavao savjetuje *koji plaču, kao da ne plaču; i koji se vesele, kao da se ne vesele* (1 Kor 7:30). Istina je da se moramo odmarati i da bi bilo neodgovorno čekati da budemo toliko iscrpljeni da nam je zdravlje u opasnosti. Jednako tako ne bismo smjeli dopuštati nerealna očekivanja koja se odnose na naš odmor koja nas samo čine nespokojnima u nastojanju da ih postignemo.

Korisno je otkriti kako se odmoriti usred malih životnih okolnosti svakodnevnog života. Najbolji odmor je onaj koji dolazi kontinuirano u malim dozama, trajno napajanje je od veće pomoći nego duga suša zasuta potopom. Sveti Josemaria je rekao da odmarati se ne znači „ne raditi ništa: odmarati se znači obavljati aktivnosti za koje je potrebno manje napora.“ Naravno, sve do tada kada nismo u potpunosti iscrpljeni, možemo se odmarati na ovaj način. S malo kreativnosti i reda, možemo pronaći, čak i tijekom posla, načine kako se odmoriti: „dok radimo na nekom predmetu, odmaramo se od nečeg drugog. Puno je lakše uživati u zadatku kada u njega uložimo svoje srce, iako s ljudskog gledišta nije pretjerano privlačan. To vodi do najboljih rezultata i olakšava odmor tijekom rada.

Higijena odmora

Izvorno značenje grčke riječi *hygieinos* znači zdravo, higijena je skup mjera poduzetih u očuvanju nečijeg zdravlja. „Higijena“ sna nužna je za odmor budući ljudsko tijelo treba san. Kad očekujemo od našeg tijela da radi bez sna kako bi iz njega iscijedili „dodatno vrijeme“, ono nalazi energiju kako najbolje umije. No zlorabljenje ove prilagodljivosti može dovesti do štete koju nije lako popraviti, kao primjerice elastična traka koja se rastegne preko svoje rastezljivosti. Nije samo u tome problem što nesana noć može rezultirati nedostatkom bistrine i energije slijedećeg dana. Nedostatak sna nakupljen tijekom vremena može potkopati zdravlje i dovesti do iscrpljenosti. Ovdje se, kao i u drugim situacijama, potvrđuje izreka: „kruh danas, glad sutra.“ Ponekad bez obzira na nastojanja u osiguranju primjerenog sna možemo iskusiti poteškoće u pokušaju da zaspemo. Tada noć može postati jako duga i ne budimo se odmorni. Nesanica nije bolest sama po sebi, već simptom. Kada osoba pati od nesаницe potrebno je naći uzrok i povremeno pomoć specijalista. Čimbenici mogu biti vanjski ili iz okruženja, kao primjerice vrućina ili hladnoća, buka ili prejako svijetlo. Mogu također biti i unutarnji, kao primjerice brige od kojih patimo, projekt na kojem radimo, problemi s disanjem, ili psihološki i tako dalje. Kao i kod drugih zdravstvenih tegoba, problem možda nije jednostavno riješiti. Uz nastojanje da se pronađe rješenje, ovakva situacija dobra je prigoda prepustiti se u Božje ruke.

Neprekidan napor može dovesti do izmorenosti. Riječ „stres“ često se koristi za negativnu napetost pri čemu se ljudi nađu u situaciji da „izgore“ zbog prevelikog obujma posla ili pretjerano zamornih situacija. No postoji i „dobra“ napetost ili stres koji nalazimo u otpornom i stalnom poslu koji nije sam po sebi loš za naše zdravlje. Ono što je štetno je nedostatak opuštanja ili pogrešna motivacija. *Bolja je puna šaka u miru nego obje pregršti mučna rada i puste tlapnje* kaže Propovjednik (Prop 4,6). Možemo se zamarati nepotrebno ne uzimajući vrijeme za stanku i odmor, željom za rješavanjem svih stvari odjednom ili nadvladani razmišljanjem o neriješenim zadacima. Tada naš posao može postati pusta tlapnja. Posao također može postati sumoran i iscrpljujući kada se na nj gleda kao cilj sam po sebi i kad izgubimo uvid u ono što smo obvezatni prema drugima.

Mišićna napetost nagomilana tijekom dana može ponekad biti rezultat prevelike žurbe. Brze elektroničke komunikacije i brzina prijevoznih sredstava nastoje zauzeti sva područja našeg života. To za posljedicu može imati stalnu žurbu kako bi se sve stvari obavile na vrijeme. Potrebno je stoga naučiti kako uskladiti ustrajnost sa spokojem. Kretati na vrijeme kako bismo bili točni na sastancima, slušati druge bez razmišljanja što ćemo raditi nakon toga, primjenjivati strpljenje u slučajevima kašnjenja... Ovo su neki od mnogih načina kako uliti više spokoja u naš svakodnevni život. Ako i način na koji dišemo utječe na spokoj tijela i slobodu od napetosti, onda i pravilno „disanje“ naše duše čuva naš spokoj i energiju za rješavanje problema,

kako bi mirno prihvatili dnevne probleme i brige, kao i nesavršenosti nas samih i drugih. Ove nam navike mogu postupno pomoći da se odmorimo na jednostavan i zdrav način i da budemo „oaze“ za druge, rame na koje se mogu osloniti, netko u koga se mogu pouzdati.

Fizičke vježbe mogu pomoći i tijelu i duhu da se opuste. Svi imamo koristi od navike šetnje svakoga dana, koristeći prigodu pri odlasku ili povratku s posla, otići po djecu u školu, odlasku u nabavu... Sport je također jako koristan, koliko nam godine dopuštaju. Omogućuje nam opustiti se i iskoristiti energiju na zabavan način. Može biti prigoda za opuštanje u društvu drugih, i izazov našem tijelu u postizanju razboritih ciljeva. Ove kao i druge jednostavne mjere koje možemo ugraditi u naš svakodnevni život, doprinose ispravnoj „higijeni“ odmora u našem radu koji nas čini radosnijima i učinkovitijima.

Promjena okoline

Odmor je u svojim različitim oblicima promjena okoline. Jednako kako ambijent u sobi postaje zagušljiv bez prozračivanja, tako nas i svakodnevni život umara čak i kad nema velikih napetosti. Bez „svježeg zraka“ lako možemo zapasti u dosadu i rutinu.

Promjena okoline ne podrazumijeva nužno odlazak na nekoliko dana budući nam obveze to često ne dopuštaju. Bavljenje sportom, šetnja, izlet na selo ili u planine, posjet različitim mjestima... To su načini kako možemo „razbistriti um“ i vratiti se odmorni svom redovnom životu.

S vremena na vrijeme mogu se razviti maleni sporovi s onima s kojima živimo ili radimo. Ponekad se mogu jednostavno riješiti provođenjem nekoliko sati s ovim osobama izvan redovnog okruženja. U drugim situacijama možemo se suočiti s izazovima na koje nam se teško usredotočiti i koji zahtijevaju naš odmak kako bi obnovili usredotočenost na njih i pojasnili ih kroz odmor. Fikcije, u knjigama i filmovima kao i poezija i umjetnost također nas mogu odvojiti od naših svakodnevnih problema i osvježiti nas. Ovo nam omogućuje promjenu gledišta, koje nam pomaže ponovo usredotočiti našu viziju svijeta i iznova otkriti ljepotu malih stvari.

Vjerodostojan odmor dolazi od našeg odmaka od svakodnevne realnosti kako bi se vratili obnovljeni. No to ne znači nagao odmak od stvarnog svijeta. Promatrajući kako se neki ljudi u potpunosti isključe tijekom vikenda i tužno stanje u kojem ih to ostavlja, možemo biti sigurni da je odmor nestvaran ako se vraćamo u lošijem stanju nego prije. Ponekad ovakvo ponašanje izvire iz razočaranja svakodnevnim životom i traženjem načina za bijeg od samoga sebe. Dobro je stoga iskreno pogledati na naš život i otkriti razonodu koja je više uzmak nego pravi odmor. Umjerenost je stoga dobro mjerilo kvalitete našeg odmora. Dobro se provesti i biti veseo nedvojbeno je dio odmora. No važno je ne brkati veselje s pretjeranošću, premda je ovo čest slučaj. I ovdje se pokazuje točnom tvrdnja kako je tijelu bolje dati „malo manje nego mu je potrebno.“ Dobro se zabaviti bez pretjeranog udovoljavanja vodi do većeg uživanja.

Umjerenost nas oslobađa od nemirne potrage za stalnim odvrćanjem, s razočaravajućim ishodom kada nam ono nije dostupno. Stoga nam povremeno čini dobro biti bez glazbe, iako imamo tehnologiju koja nam omogućuje stalno slušanje; isključiti se na neko vrijeme od Interneta kako bi se „uključili“ s onima koji nas okružuju i bili svjesniji njihovih potreba. Konačno, moramo se zapitati jesmo li stvorili umjetne „potrebe“ preko trajno raspoloživih načina zabave koji nam mogu uskratiti slobodu jednostavnog i radosnog odmora.

Odmor koji je otvoren prema drugima

Obiteljski život obogaćen je njegovanjem kulturološkim obogaćivanjem i interesima. Ovo također pruža alternativu za sport koji može postati problem ako nemamo vremena, ako smo bolesni ili stariji. Nismo vječno mladi. Ako nam je odmor usredotočen na energičan sport, kako starimo, možemo ga naći sve manje privlačnim. Iz tog je razloga dobro ne čekati da taj trenutak dođe kako bi se počelo razvijati druge načine odmaranja. Iako neki od ovih ne zahtijevaju prisutnost drugih, dijete Božje bi uvijek trebalo na odmor gledati kao dio svog života s drugima i za druge, a ne kao nešto posve osobno. Promatrano na ovaj način, knjige i filmovi mogu obogatiti naše razgovore i dati nam teme za razgovor. Slikanje, vrtlarjenje ili neki uradi sam zadatak daje toplinu domu, nečiji glazbeni talent (iako ne mora biti velik), kreativno kuhanje, izvornost u pripremi slavlja, sve to čini život ugodnijim za sve.

<https://www.workingpreacher.org>

Vjerodostojan odmor trebao bi biti otvoren obitelji i prijateljima. Nema se smisla zatvarati u čahuru s dolaskom vikenda. Odmor koji je individualan ne završava s istinskim opuštanjem već dovodi do čudne uznemirenosti ne dovodi do stvarnog opuštanja već tjeskobne potrebe za bijegom. Ovo može biti obilježje unutarnje napetosti sa samosvojnošću kao oca, majke, brata, supruga, kćeri... jedno je željeti se odmoriti a drugo postati uznemiren oko odmora. Odmor koji je otvoren drugima je iskren i prilagodljiv, otkriva naš identitet i pomaže nam biti ono što jesmo.

U pobudnici svetoga Pavla, „*alter alterius onera portate*, nosite jedni bremena drugih i tako ćete ispuniti zakon Kristov!“ (Gal 6,2) vidimo poziv na brigu za druge. Najbolje se odmaramo kad pomažemo drugima da se odmore. Uzimanje u obzir zanimanja i želja drugih oko nas dio je našeg svakodnevnog obiteljskog života: oca s djecom, supruge sa suprugom, djedova i baka s unučadi... Razumije se, život postaje puno lakši kada iskreno volimo druge, znamo da smo voljeni, okruženi ljudima koji nas slušaju, razumiju, i primaju naše brige kao svoje. „Ako činite stvari s ljubavlju, svaka naša kuća biti će dom kakav želim za svoju djecu. Vaša će braća imati svetu glad za povratkom kući nakon dana ispunjenog

radom. Naći će svoju gorljivost obnovljenom za nastavak, odmoredni i bezbrižni, za rat ljubavi i mira koji od nas traži naš Gospodin.“ (Sveti Josemaria)

Odmor svoj najdublji izvor i konačan obzor ima u našem Gospodinu. „Gospodine moj: U tebi se odmaram“, napisao je sveti Josemaria (u Decenary to the Holy Spirit). „Gospodine Bože, molio je sveti Augustin, „podaj nam mir - ta ti si nam dao sve - mir počinka, mir subote, mir bez večeri.“ Ako se ponekad nađemo zaneseni ljepotom prirode viđene s uzvisine, razbijanja valova na obali, pucketanja vatre u kaminu, prizora radosne djece u igri, kako ne možemo naći mir u molitvi, u intimnosti s Bogom koji nas uvijek sluša i ispunjava sve što smisleno činimo? *Jahve, Bog, sunce je i štít* (Ps 84:12). On prosvjetljava naš umor i odmor. Ako nam duša utihne kada Ga izgubimo iz vidokruga, prolama se u pjesmi i plesu kad Ga ponovo nađemo. „Otpočini u božanskom sinovstvu. Bog je jedan Otac - tvoj Otac! - pun nježnosti, bezgranične ljubavi. Često ga zovi Ocem, i reci Mu - na ti - da ga voliš, da ga silno voliš!: da si ponosan i osjećaš se snažnim jer si njegovo dijete.“ (Sveti Josemaria, Kovačnica)

Wenceslao Vial - Carlos Ayxelá, <https://opusdei.org>

Mali vjeronaučni leksikon

Liturgizam

Liturgizam, latinski *liturgismus*, u kršćanstvu, prevaga liturgijskoga i sakramentalnog načela (mistika) nad odnosom prema svijetu i bližnjemu (moral). Liturgizam je karakterističan za neka razdoblja katolicizma, a osobito za pravoslavlje, gdje je status državnih crkava prožeo život, gospodarstvo, kulturu i politiku. Za vladavine nekršćanskih vladara (Mongoli, Arapi, Turci i komunisti), liturgizam je omogućio crkveno preživljavanje, ali je lišio pravoslavlje unošenja kršćanskih etičkih vrijednosti u društvo. Liturgizma nema u anglosaskom svijetu, gdje su svjesni kršćani bili začetnici društvenih reformi i socijalne pravde.

Logos

Logos, logos, grčki λόγος riječ, govor, razum, um, Božja riječ, govor, smisao, načelo, princip, zakon, red.

U grčkoj filozofiji, prapočelo, kozmički sklad i red; u biblijskoj tradiciji, božanska mudrost, Božja riječ, Druga božanska osoba.

Heraklit u logosu vidi kozmički zakon koji uspostavlja sklad među suprotnostima; djelovanjem logosa priroda je u sebi skladna. Logos ne postoji samo u svijetu nego i u čovjeku; štoviše, logos u svijetu može spoznati samo logos u čovjeku. U stoika i neoplatonista logos je posrednik između božanstva i svijeta, jer se drži da božanstvo ne može izravno djelovati na materijalni svijet. U tom smislu stoici u njemu vide podrijetlo svih stvari, kao i univerzalni nužni zakon koji svime vlada. Neoplatonisti poistovjećuju logos s racionalnim dijelom duše i s njezinom sposobnošću da proizvodi bića.

U Bibliji se božanska mudrost naziva logos. O njoj se kaže da je kod Boga, da je odsjev njegove slave, da je ne samo nazočna pri stvaranju svijeta nego da sve stvoreno prožima i objedinjuje. Ipak, ne shvaća se kao osoba.

Filon Aleksandrijski povezao je biblijski pojam logosa s logosom grčke filozofije. Logos je po njemu prva emanacija iz Boga, sjedište ideja, prototip svih stvari i posrednik između Boga i ljudi. Ali ni on se još ne uzdiže do posve jasna shvaćanja logosa kao osobe. Zahvaljujući Filonu, logos je u doba ranog kršćanstva bio toliko poznat pojam da ga je evanđelist Ivan, u Prologu svog Evanđelja, mogao bez posebna objašnjenja upotrijebiti (Logos, Riječ) za Isusa Krista, drugu božansku osobu, koja je postala čovjekom. Poistovjećivanje logosa s Isusom Kristom omogućilo je prvim crkvenim ocima bogat dijalog s helenističkom kulturom, pri čemu su oni, služeći se upravo pojmom logosa, dokazivali kako nema nesklada između kršćanske objave i istinite filozofije.

U moderno doba logos postupno gubi religiozno značenje i sve više postaje čisto filozofskim pojmom, da bi u Hegelovoj filozofiji bio shvaćen kao apsolutna ideja u kojoj su ujedinjeni mišljenje i biće.

NAŠI POKOJNI

IVICA HABAN,

PU zagrebačka, Križevci, 5. srpnja 1993.

PERO JURISA,

PU virovitičko - podravska, Široka Kula, Gospić, 6. srpnja 1991.

IVICA KOLAR,

PU koprivničko - križevačka, Lički Osik, Vukova 6. 07.1991.,

VLATKO KRNAČ,

PU vukovarsko - srijemska, u službi, Vinkovci, 6. srpnja 1997.

ZDRAVKO RITTGASSER,

PU osječko - baranjska, Tenja, 7. srpnja 1991.

DAMIR HORNUNG,

PU virovitičko - podravska, Tenja, 7. srpnja 1991.

FRANJO JUSUP,

PU virovitičko - podravska, Tenja, 7. srpnja 1991.

ĐURO KIŠ,

PU osječko - baranjska, Tenja, 7. srpnja 1991.

PEJO KOPLJAR,

PU zagrebačka, Kupa, 7. srpnja 1991.

ZDENKO KERESMAN,

PU zagrebačka, 7. srpnja 1993.

ILIJA LUKIČIĆ,

PU vukovarsko - srijemska,, 7. srpnja 1995.

GORAN ŠTIPAK,

PU vukovarsko - srijemska, Ilok, 9. srpnja 1991.

JERKO BUKIĆ,

PU osječko - baranjska, Aljmaš, 9. srpnja 1991.

IVICA JURICA,

PU zadarska, Zeleni Hrast, 10. srpnja 1991.

IVICA REPUŠIĆ,	PU osječko - baranjska, Osijek, 11. srpnja 1991.
DRAGUTIN ZDORC,	PU zagrebačka, 11. srpnja 1993.
MARIO BOŽIĆ,	PU požeško - slavonska, Pakrac, 11. srpnja 1994.
DRAŽEN KNAPIĆ,	PU virovitičko - podravska, Virovitica, 12. srpnja 1991.
HRVOJE ČOVO,	PU splitsko - dalmatinska, Velebit, 12. srpnja 1993.
VLADIMIR PAROPATIĆ,	PU sisačko - moslavačka, Glina, 13. srpnja 1991.
ZVONKO MIKOLČEVIĆ,	PU brodsko - posavska, Kraljevčani, 14. srpnja 1991.
BRANKO ČORAK,	PU koprivničko - križevačka, Lipik, 15. srpnja 1991.
MILAN MAMIĆ,	PU splitsko - dalmatinska, Lišane Ostrovačke, 17. srpnja 1991.
JOSIP ŽULJ,	PU zadarska, Lišane Ostrovičke, 17. srpnja 1991.
ĐURO LOVREKOVIĆ,	PU sisačko - moslavačka, Dragotinci, 17. srpnja 1991.
MARIO DEVETAK,	PU bjelovarsko - bilogorska, Bjelovar, 18. srpnja 1993.
MARINKO BRKIĆ,	PU zadarska, Debeljak, 18. srpnja 1993.
KREŠIMIR PLEŠIĆ,	PU požeško - slavonska, Zagreb, 18. srpnja 1994.
ŽELJKO CINDRIĆ,	PU bjelovarsko - bilogorska, , 19. srpnja 1991.

IVICA FILKOVIĆ,

PU bjelovarsko - bilogorska, Sirač, 19. srpnja 1991.

SLAVKO CETINJANIN,

PU ličko - senjska, Brlog, Otočac, 19. srpnja 1991.

IVAN ŽALAC,

PU zagrebačka, Kozibrod, 19. srpnja 1991.

ĆIRIL SLOVENEK,

PU karlovačka, umro, 19. srpnja 1995.

MIROSLAV POLAK,

PU bjelovarsko - bilogorska, Daruvar, 20. srpnja 1991.

IVAN RONČEVIĆ,

PU bjelovarsko - bilogorska, Daruvar, 20. srpnja 1991.

ROBERT ŽILI,

PU bjelovarsko - bilogorska, Daruvar, 20. srpnja 1991.

BERNARD BENČEK,

PU varaždinska, Divoselo, Gospić, 21. srpnja 1993.

MIHAJLO LAZOR,

PU vukovarsko - srijemska, Vinkovci, 22. srpnja 1991.

MARIUS KOPRIĆ,

PU zagrebačka, Novi Čakovci, 22. srpnja 1991.

PETAR MATIĆ,

PU zagrebačka, 22. srpnja 1991.

ĐORDANA KOPITAR,

PU istarska, 23. srpnja 1995.

ŠEFIK PEZEROVIĆ,

PU zagrebačka, Hrvatska Kostajnica, 24. srpnja 1991.

DAVORIN AUGUSTINOVIĆ,

PU zagrebačka, , 24 .srpnja 1992.

MIHAJLO LAZOR,

PU vukovarsko - srijemska, Vinkovci, 22. srpnja 1991.

MARIUS KOPRIĆ,	PU zagrebačka, Novi Čakovci, 22. srpnja 1991.
PETAR MATIĆ,	PU zagrebačka, 22. srpnja 1991.
ĐORDANA KOPITAR,	PU istarska, 23. srpnja 1995.
ŠEFIK PEZEROVIĆ,	PU zagrebačka, Hrvatska Kostajnica, 24. srpnja 1991.
DAVORIN AUGUSTINOVIĆ,	PU zagrebačka, , 24 .srpnja 1992.
DRAGAN ŠEBAC,	PU ličko - senjska, Sinac, Otočac, 25. srpnja 1991.
JOSIP ČOKOR,	PU zagrebačka, , 25. srpnja 1992.
SREĆKO KITONIĆ,	PU sisačko - moslavačka, Rosulje, 26. srpnja 1991.
IVICA PAUNOVIĆ,	PU sisačko - moslavačka, Hrvatska Kostajnica, 26. srpnja 1991.
MILE PUŠIĆ,	PU sisačko - moslavačka, Zamlača, 26. srpnja 1991.
ŽELJKO VOLAREVIĆ,	PU sisačko - moslavačka, Rosulje, 26. srpnja 1991.
GORAN FADLJEVIĆ,	PU zagrebačka, Kozibrod, 26. srpnja 1991.
ŽELJKO FILIPOVIĆ,	PU zagrebačka, Kozibrod, 26. srpnja 1991.
ŽARKO GUNDIĆ,	PU zagrebačka, Kozibrod, 26. srpnja 1991.
MLADEN HALAPA,	PU zagrebačka, Kozibrod, 26. srpnja 1991.

IVICA PERIĆ,

PU zagrebačka, Kozibrod, 26. srpnja 1991.

MILE BLAŽEVIĆ,

PU sisačko - moslavačka, Struga, 26. srpnja 1991.

ZORAN ŠARONJA,

PU zagrebačka, Struga, 26. srpnja 1991.

BRANKO VUK,

PU zagrebačka, Struga, 26. srpnja 1991.

DAVOR VUKAS,

PU zagrebačka, Struga, 26. srpnja 1991.

JOSIP IVERAC,

PU sisačko - moslavačka, Rosulje, 27. srpnja 1991.

PREDRAG ŠKRBINA,

PU bjelovarsko - bilogorska, Rosulje, 27. srpnja 1991.

IVICA MIKULČIĆ,

PU sisačko - moslavačka, Slovinci, 27. srpnja 1991.

ŽELJKO MIKULČIĆ,

PU sisačko - moslavačka, Slovinci, 27. srpnja 1991.

DRAGO, MATIJEVIĆ,

PU zagrebačka, 27. srpnja 1991.

MILJENKO BOLF,

PU primorsko - goranska, u službi, Delnice, 27. srpnja 1992.

ČEDOMIR MILETIĆ,

PU osječko - baranjska, Ernestinovo, 29. srpnja 1991.

ZORAN KIRIN,

PU vukovarsko - srijemska, u službi, Vinkovačko Novo Selo, 29. srpnja 1998.

JOSIP MARTAN,

PU varaždinska, Hrvatska Kostajnica, 30. srpnja 1991.

POČIVALI U MIRU